

HE 154/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi valtion talousarviosta annettua lakia ja 12 muuta lakia.

Esityksen mukaan valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettäisiin jatkossa valtiontalouden yhdistellyt laskelmat, jotka kattaisivat valtion talousarviotalouden, talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen ja valtion liikelaitosten muodostaman kokonaisuuden. Valtiontalouden yhdistellyt laskelmat antaisivat nykyistä kattavamman kokonaiskuvan valtiontalouden tuotoista ja kuluista sekä taloudellisesta asemasta.

Lisäksi selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025. Valtiontalouden yhdistellyt laskelmat laadittaisiin ensimmäisen kerran varainhoitovuodelta 2025 keväällä 2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Hallituksen vuosikertomus ja valtion tilinpäätös	5
2.2 Muiden julkisyhteisöjen sekä yritysten tilinpäätöstä koskeva sääntely	6
2.3 Asetuksen- ja määräyksenantovaltuudet	6
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	8
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	8
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	9
6 Lausuntopalaute.....	11
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	13
7.1 Laki valtion talousarviosta	13
7.2 Laki talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista.....	18
7.3 Laki valtion eläkerahastosta.....	18
7.4 Laki rahoitusvakausviranomaisesta	19
7.5 Laki valtion liikelaitoksista	19
7.6 Laki Metsähallituksesta.....	19
7.7 Laki valtioneuvostosta	20
7.8 Palosuojelurahastolaki.....	20
7.9 Laki maatalouden interventiorahastosta.....	20
7.10 Laki valtion televisio- ja radiorahastosta	20
7.11 Laki valtioneuvoston rahastosta	20
7.12 Laki huoltovarmuuden turvaamisesta	21
7.13 Laki valtion asuntorahastosta.....	21
8 Lakia alemman asteinen sääntely	21
9 Voimaantulo	22
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	22
LAKIEHDOTUKSET	24
1. Laki valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta	24
2. Laki talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	28
3. Laki valtion eläkerahastosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	29
4. Laki rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 6 luvun 2 §:n muuttamisesta.....	30

5. Laki valtion liikelaitoksista annetun lain 6 ja 12 §:n muuttamisesta	31
6. Laki Metsähallituksesta annetun lain 8 ja 33 §:n muuttamisesta	32
7. Laki valtioneuvostosta annetun lain 9 a §:n muuttamisesta	33
8. Laki palosuojelurahastolain 12 §:n muuttamisesta	34
9. Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	35
10. Laki valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	36
11. Laki valtiantakuurahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	37
12. Laki huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 12 a §:n muuttamisesta.....	38
13. Laki valtion asuntorahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	39
LIITTEET	40
RINNAKKAISTEKSTIT	40
1. Laki valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta	40
2. Laki talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	46
3. Laki valtion eläkerahastosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	47
4. Laki rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 6 luvun 2 §:n muuttamisesta.....	48
5. Laki valtion liikelaitoksista annetun lain 6 ja 12 §:n muuttamisesta	49
6. Laki Metsähallituksesta annetun lain 8 ja 33 §:n muuttamisesta	50
7. Laki valtioneuvostosta annetun lain 9 a §:n muuttamisesta	52
8. Laki palosuojelurahastolain 12 §:n muuttamisesta	53
9. Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	54
10. Laki valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	54
11. Laki valtiantakuurahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	55
12. Laki huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 12 a §:n muuttamisesta.....	56
13. Laki valtion asuntorahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	57
ASETUSLUONNOS	58
Valtioneuvoston asetus valtion talousarviosta annetun asetuksen muuttamisesta	58

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Valtion tilinpäätösraportoinnin kehittäminen

Valtion tilinpäätöksen tai sitä täydentävän erillisraportoinnin kehittämistä on viimeisen viidentoista vuoden aikana arvioitu eri yhteyksissä. Tällaisia ovat olleet esimerkiksi eräät valtiovarainministeriön työryhmät vuosina 2010–2012¹, eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaama tutkimusjulkaisu ”Eduskunnan budjettiliiketoimintatilinpäätös ja valvontavalta 1990–2020” (Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2016) ja valtiontalouden tarkastusviraston kannanotot (K 9/2017 vp). Esitettyjen kannanottojen mukaan valtiontaloudesta sekä valtion määräysvallassa olevista yhteisöistä tulisi saada nykyistä kattavampi kokonaiskuva.

Vuonna 2016 valtion talousarviosta annettuun asetukseen (1243/1992), jäljempänä *talousarvioasetus*, lisättiin uusi 68 a § (118/2016), jonka mukaan hallituksen vuosikertomukseen otetaan muun muassa katsaus talousarvion ulkopuolisen valtion rahastojen muodostaman kokonaisuuden tuottoihin ja kuluihin sekä varallisuusasemaan ja taseen ulkopuolisiin vastuisiin. Säännöksen perusteella hallituksen vuosikertomuksessa on esitetty varainhoitovuoden 2015 tilinpäätöksestä alkaen talousarvion ulkopuolisen valtion rahastotalouden ja valtion liikelaitosten yhdistellyt tuotto- ja kululaskelmat ja taseet (ns. kokonaislaskelmat). Laskelmat on laadittu edellä mainittujen yksiköiden virallisten tilinpäätösten perusteella. Laskelmia ei ole tilintarkastettu. Talousarvioesityksen yleisperusteluissa on vuodesta 2016 lähtien esitetty kokonaislaskelmat kuluvan vuoden ensimmäiseltä puoliskolta.

Edellä mainittua laajempien kehittämistarpeiden arvioimiseksi valtiovarainministeriö ja Valtiokonttori allekirjoittivat 30.11.2019 yhteistyöpöytäkirjan kaksivuotisesta hankkeesta, jossa selvitettiin laajemman konsernitiedon tuottamisen mahdollisuuksia. Valtiokonttori julkaisi 11.2.2022 hankkeen loppuraportin ”Kokonaisarvio valtion konsernitiedon tarpeesta – Valtion konsernilaskemien tarve- ja toteutusselvitys” (Valtiokonttorin julkaisu / valtion tilinpäätösraportointi 2/2022). Loppuraportissa ehdotettiin, että valtion tilinpäätös laajennetaan kattamaan valtion talousarvion lisäksi talousarvion ulkopuolella olevat valtion rahastot ja valtion liikelaitosten muodostamat konsernit. Raportissa esitettiin myös, että vuosina 2022 ja 2023 jatketaan konsernilaskelmien kehittämistyötä laatimalla laskelmat valtion talousarvio- ja rahastotalouden, liikelaitosten sekä valtion erityistehtävayhtiöiden yhdistelmästä hankintamenomenetelmällä. Lisäksi ehdotettiin laadittavaksi laskelmat talousarvio- ja rahastotalouden, liikelaitosten sekä kaikkien valtio-omisteisten yhtiöiden yhdistelmästä pääomaosuusmenetelmällä.

Asetuksen- ja määräystenantovaltuudet

Valtion talousarviosta annetun lain (423/1988), jäljempänä *talousarviolaki*, asetuksenantovaltuudet eivät kaikilta osin vastaa nykyisiä asetuksenantovaltuuksille asetettuja

¹ Valtion konsernitason tasehallintapolitiikan määrittelyhanke VM111:00/2010 (<https://vm.fi/hankesivu?tunnus=VM111:00/2010>) ja Valtion konsernitason tasehallintapolitiikan hanke VM019:00/2011 (<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM019:00/2011>)

tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä koskevia vaatimuksia. Lisäksi talousarvioasetuksessa on ollut määräyksenantovaltuuksia, joiden tulisi olla laissa.

1.2 Valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti 14.10.2022 Valtion tilinpäätöksen kehittämishankkeen (Valtikehanke; VM090:00/2022) ajalle 17.10.2022–31.5.2026. Hankkeen tehtävänä on valtion tilinpäätöksen kehittäminen ja mahdollisen valtion konsernitilinpäätöksen kehittämistarpeen arviointi sekä tarvittavien kehittämis ehdotusten valmistelu, sisältäen lainsäädäntö-, toimintatapa-, järjestelmä- ja muut tarvittavat muutosehdotukset. Lisäksi hankkeen tehtävänä on arvioida valtion tilinpäätöksen kehittämisen vaikutukset hallituksen vuosikertomukseen ja valtion talousarvion yleisperusteluihin sekä valmistella tarvittavat muutosehdotukset. Hallituksen esitys on valmisteltu osana valtion tilinpäätöksen kehittämishanketta. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot 2.4.2024–14.5.2024 ministeriöiltä, talousarvion ulkopuolisilta rahastoilta ja liikelaitoksilta sekä kirjanpitoyksiköiltä. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://vm.fi/hankkeet> tunnuksella VM020:00/2024.

Asetuksenanto- ja määräyksenantovaltuuksien muutokset on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Valmistelu on tehty tarvittavilta osin yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Hallituksen vuosikertomus ja valtion tilinpäätös

Perustuslain 46 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston tulee antaa vuosittain eduskunnalle kertomus hallituksen toiminnasta sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta. Mainittuna kertomuksena eduskunnalle annetaan nykyisin hallituksen vuosikertomus, josta säädetään valtioneuvostosta annetun lain (175/2003), jäljempänä *valtioneuvostolaki*, 9 a §:ssä ja talousarviolain 17 §:ssä. Valtioneuvostolain 9 a §:n mukaan valtioneuvosto antaa eduskunnalle kalenterivuositteittäin hallituksen toimintaa ja valtiontalouden hoitoa koskevan hallituksen vuosikertomuksen. Talousarviolain 17 §:n mukaan hallituksen vuosikertomukseen otetaan valtion tilinpäätös ja tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä tiedot valtion toiminnasta ja sen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Säännöksen mukaan hallituksen vuosikertomukseen otetaan myös valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätökset sekä tärkeimmät tiedot niiden toiminnasta ja tuloksellisuudesta. Hallituksen vuosikertomuksen valmisteluun osallistuvat kaikki ministeriöt. Valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö ohjaavat valmistelua ja kokoavat kertomuksen, ja sen esittelee valtioneuvoston kanslia.

Valtion tilinpäätöksen sisällöstä säädetään talousarviolain 17 a §:ssä ja tarkemmin talousarvioasetuksessa. Valtion tilinpäätös koskee valtion talousarviotaloutta ja sisältää talousarvion toteutumalaskelman, tuotto- ja kululaskelman, taseen ja rahoituslaskelman sekä erikseen säännellyt liitetiedot.

Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomuksessa eduskunnalle valtion vuoden 2016 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta (Valtiontalouden tarkastusviraston eduskunnalle annettavat kertomukset K 9/2017 vp) todetaan, että kokonaislaskelmat parantavat valtiontalouden läpinäkyvyyttä myös eduskunnan valvonta- ja

ohjausvallan näkökulmasta, mutta tarkastusvirasto huomioi, että kokonaisuutta ajatellen niiden ulkopuolelle jää edelleen merkittävä osa valtiontaloutta, kuten erityistehtäviä hoitavat ja muut valtionyhtiöt.

2.2 Muiden julkisyhteisöjen sekä yritysten tilinpäätöstä koskeva sääntely

Kuntalain (410/2015) 112 §:n mukaan kunnan kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kuntalain lisäksi kirjanpitolakia. Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tulee laatia tilinpäätös ja lain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhtiöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 116–118 §:n hyvinvointialueiden kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskeva sääntely on pitkälti samanlaista kuin kunnissa.

Yritykset noudattavat kirjanpidossaan ja tilinpäätöksen laadinnassa kirjanpitolakia (1336/1997). Kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollisten tulee laatia tilinpäätös lain 3 luvun mukaisesti ja konsernitilinpäätös lain 6 luvun mukaisesti. Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus perustuu lain 1 luvun 6 §:n mukaiseen konsernisuhteen syntymiseen. Konsernisuhde syntyy, kun kirjanpitovelvollisella on kohdeyrityksessä määräysvalta, mikä käytännössä tarkoittaa yli 50 prosentin osuutta äänivallasta.

2.3 Asetuksen- ja määräyksenantovaltuudet

Nykyinen talousarviolaki on vuodelta 1988 ja talousarvioasetus vuodelta 1992. Lain asetuksenantovaltuudet eivät kaikilta osin vastaa nykyisiä asetuksenantovaltuuksille asetettuja tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä koskevia vaatimuksia. Lisäksi talousarvioasetuksessa on viranomaisten määräyksenantovaltuuksia, joiden kuuluisi olla laissa.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on aiempaa kokonaisvaltaisemman kuvan saaminen valtiontalouden kokonaisuudesta. Lisäksi tavoitteena on saattaa asetuksen- ja määräyksenantovaltuudet vastaamaan nykyisiä perustuslain täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Yhdistellyt laskelmat

Valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettäisiin jatkossa valtiontalouden yhdistellyt laskelmat. Yhdistellyt laskelmat sisältäisivät tuottoja ja kuluja kuvaavan tuotto- ja kululaskelman, varainhoitovuoden päättymisajankohdan taloudellista asemaa kuvaavan taseen ja rahavirtoja kuvaavan rahoituslaskelman. Yhdistellyt laskelmat antaisivat nykyistä paremman kokonaiskuvan valtioneuvoston ohjausvallan alaisesta valtiontaloudesta.

Yhdistellyt laskelmat olisivat vastaavat kuin valtion tilinpäätöksessä lukuun ottamatta valtion talousarvion toteumalaskelmaa. Yhdisteltyjä laskelmia täydentäisivät oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarpeelliset liitetiedot samaan tapaan kuin valtion tilinpäätöksen liitteet täydentävät valtion tilinpäätöstä. Yhdistellyt laskelmat muodostettaisiin yhdistelemällä valtion talousarviontalouden, talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen sekä valtion liikelaitosten

kirjanpitoliedot konsernitilinpäätöksen laatimismenetelmällä (hankintamenomenetelmä) lähtökohtaisesti siten kuin kyseessä olisi yksi talousyksikkö. Laskelmat antaisivat lisätietoa valtioneuvoston ohjausvallan alaisen valtiontalouden kokonaiskuvasta, mutta eivät olisi osa valtion tilinpäätöstä, jolla käsitteenä tarkoitettaisiin jatkossakin perustuslain 83 §:ssä tarkoitetun valtion talousarvion ja sen mukaisesta valtion talousarviotaloudesta laadittua valtion tilinpäätöstä.

Yhdistellyt laskelmat liitteineen laatisi Valtiokonttori. Laskelmat laadittaisiin valtiovarainministeriön määrittämien kaavojen mukaan kuten valtion tilinpäätöslaskelmatkin.

Yhdistellyt laskelmat eivät kattaisi valtion määräysvallassa olevia yhteisöjä. Kyse ei siten olisi valtion konsernitilinpäätöksestä.

Hallituksen vuosikertomus

Yhdisteltyihin laskelmiin liittyvät talousarviolain muutokset sivuavat myös hallituksen vuosikertomukseen liittyvää sääntelyä. Talousarviolain ja -asetuksen lisäksi hallituksen vuosikertomuksesta säädetään valtioneuvostolaissa. Hallituksen vuosikertomusta koskeva sääntely jakautuisi jatkossakin näihin kahteen lakiin niin, että valtioneuvostolaki sisältäisi hallituksen vuosikertomusta koskevan perussäännöksen sekä viittauksen talousarviolain täydentävään sääntelyyn. Talousarviolaisissa säädettäisiin valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvista julkista taloutta, valtiontaloutta sekä valtion toimintaa ja sen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta koskevista tiedoista ja laskelmista. Tästä jaosta johtuen valtioneuvostolakiin ehdotetaan lisättäväksi asetuksenantovaltuus hallituksen vuosikertomukseen sisällytettävistä tiedoista koskien hallituksen toimintaa ja vuosikertomuksen laatimisessa noudatettavasta menettelystä.

Asetusten- ja määräystenantovaltuudet

Tavoitteena on täsmentää ja täydentää lain nykyisiä asetuksenantovaltuuksia ja siirtää asetuksenantovaltuudet asiaa koskevien pykälien yhteyteen. Vanhentuneet ja epätasälliset asetuksenantovaltuudet kumottaisiin. Samalla määräystenantovaltuudet olisi tarkoitus kumota asetustasolta. Asetustasolla on ollut erityisesti valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräystenantovaltuuksia. Osa talousarvioasetukseen sisällyneistä määräystenantovaltuuksista on luonteeltaan hallinnon sisäisiä määräyksiä, joita esimerkiksi valtioneuvosto ja valtiovarainministeriö voisivat antaa myös niille kuuluvan yleistöimivallan perusteella. Selkeyden vuoksi myös luonteeltaan tällaisia määräystenantovaltuuksia ehdotetaan otettavaksi lakiin. Näillä muutoksilla ei ole tarkoitus muuttaa valtioneuvoston, ministeriöiden tai Valtiokonttorin nykyisiä tehtäviä ja toimivaltuuksia.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Yhdistellyt laskelmat antaisivat kokonaiskuvan valtion talousarvio-, rahasto- ja liikelaitostaloudesta. Tämä tukisi osaltaan eduskunnan budjettivaltaa. Yhdistellyt laskelmat antaisivat myös yleisölle nykyistä paremman kuvan valtiontalouden kokonaisuudesta.

Vaikutukset valtion viranomaisten toimintaan

Yhdisteltyjen laskelmien laatiminen olisi Valtiokonttorin uusi lakisääteinen tehtävä. Laskelmien ja niiden liitteiden laatiminen tilinpäätösaikana sekä vuoden aikana tehtävät täsmäytys-, raportointi- ja muut vastaavat tehtävät lisäävät pysyvästi jonkin verran Valtiokonttorin tehtäviä, arviolta noin yhdellä henkilötyövuodella. Tämän mahdollisesti edellyttämä lisärahoituksen tarve arvioidaan valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä, kun hankkeen nykyinen kehittämisvaihe ja sitä koskeva erillinen kehittämisrahoitus loppuu. Tarkoitus kuitenkin on, että tehtävä voidaan hoitaa hallituksen kehysriihessä 15.–16.4.2024 tehtyjen linjausten mukaisesti nykyisten määrärahojen puitteissa.

Talousarvion ulkopuolisten rahastojen tulisi toimittaa tietoja valtion keskuskirjanpitoon nykyistä laajemmin. Tähänkin asti talousarvion ulkopuolella olevat valtion rahastot ovat toimittaneet kirjanpitudot Valtiokonttorille, mutta jatkossa rahastojen tulisi toimittaa muitakin tietoja, kuten esimerkiksi rahaston tilinpäätöksen liitteitä, joita tarvitaan yhdisteltyjen laskelmien liitteiden laatimiseksi. Osa rahastoista joutuisi myös nopeuttamaan tilinpäätöksen hyväksymis- ja vahvistamisaikatauluja.

Jatkossa myös liikelaitokset toimittaisivat tietoja valtion keskuskirjanpitoon. Nykyisin liikelaitokset ovat toimittaneet tietoja Valtiokonttorille valtiontalouden kokonaislaskelmia varten, mutta nämä tiedot on toimitettu keskuskirjanpidosta erikseen ja tiedot ovat olleet suppeammat kuin jatkossa yhdisteltyjä laskelmia varten toimitettavat tiedot.

Valtiontalouden yhdistellyistä laskelmista seuraa valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle (Palkeet) velvollisuus pitää yllä keskuskirjanpidon järjestelmässä toiminnallisuutta yhdisteltyjen laskelmien tuottamiseksi. Arvio järjestelmän rakentamiseen liittyvästä erillismenosta on Palkeista saatujen tietojen mukaan 400 000 euroa ja järjestelmän vuotuinen ylläpito vastaavasti alustavan arvion mukaan noin 30 000 euroa sisältäen lisenssit sekä järjestelmän kapasiteetin ja ylläpidon.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Keskeinen muu vaihtoehto olisi, että valtio laatisi jatkossa valtion konsernitilinpäätöksen, jossa nyt ehdotettaviin yhdisteltyihin laskelmiin olisi yhdistetty konsernitilinpäätöksen laatimismenettelmällä eli hankintamenettelmällä valtion määräysvallassa olevat yhteisöt. Valmistelussa on arvioitu, että konsernitilinpäätöksen laatiminen ei ole toistaiseksi tarkoituksenmukaista ottaen huomioon tilinpäätöksen aikataulu, laskentaperiaatteiden osittainen erilaisuus (yhtiöissä on käytössä osin IFRS-normisto), konsernitilinpäätöksen laatimisen arvioitu kustannus-hyöty -suhde sekä se, että konsernitilinpäätöksen laatimista arvioidaan yhteiseurooppalaisessa EPSAS-hankkeessa. Lisäksi tarkoitus on, että hallituksen vuosikertomuksessa esitettäisiin jatkossa yksinkertaisempaan laatimismenettelmään (pääomaosuusmenetelmä) perustuva konsernilaskelma.

Muina vaihtoehtoina voidaan mainita Valtiokonttorin 11.2.2022 julkaisemassa loppuraportissa (Kokonaisarvio valtion konsernitiedon tarpeesta) esitetty ehdotus, jonka mukaan valtion tilinpäätös laajennettaisiin kattamaan valtion talousarvion lisäksi talousarvion ulkopuolella olevat valtion rahastot ja valtion liikelaitosten muodostamat konsernit, sekä ehdotus, jonka mukaan konsernilaskelmien kehittämistyötä jatkettaisiin laatimalla laskelmat valtion talousarvio- ja rahastotalouden, liikelaitosten sekä valtion erityistehtävayhtiöiden yhdistelmästä hankintamenettelmällä. Näistä laskelmista ei ehdoteta säädettäväksi. Selkeimpänä on pidetty, että yhdistellyt laskelmat perustuvat talousarvio-, rahasto- ja liikelaitostalouteen.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Julkisen sektorin kansainväliset tilinpäätösstandardit (IPSAS)

International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB), joka on International Federation of Accountants:n (IFAC) eli Kansainvälisen Tilintarkastajaliiton yhteydessä toimiva vapaaehtoinen yhteistyöliittymä, on laatinut kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IPSAS; International Public Sector Accounting Standards) julkista sektoria varten vuodesta 1996 alkaen. Nämä IPSAS-standardit ovat pyritty kehittämään pitkälti yhteneväisiksi IAS/IFRS-standardien kanssa, mikä osaltaan helpottaisi vertailua ja mahdollista konsolidointia eri standardeja noudattavien yksiköiden osalta. Viime vuosina IPSAS-standardeissa on pyritty ottamaan paremmin huomioon julkishallinnon erityispiirteitä. Nykyään varsinaisia IPSAS-standardeja on 43 kappaletta. Standardit ovat hyvin yksityiskohtaista sääntelyä, standardeja ja niihin liittyvää selittävää aineistoa on vuoden 2022 standardijulkaisussa yhteensä 1 878 sivua.

Konsernitilinpäätöksen laatimista sääntelevät IPSAS-standardit 35–38 sekä IPSAS-standardi 40. IPSAS-standardien mukaan konsolidointiin sisällytettävät yksiköt määritellään määräysvallan perusteella. Määräysvallassa olevien yhteisöjen tilinpäätöstiedot konsolidoidaan konsernitilinpäätökseen rivi riviltä hankintamenomenetelmää käyttäen. Osakkuus- ja yhteisyritys yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Eurooppalaisten julkisen sektorin tilinpäätösstandardien kehitystyö (EPSAS)

EU:n jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun neuvoston direktiivin (2011/85/EU), jäljempänä *budjettikehysdirektiivi*, alkuperäisen 16 artiklan 3 kohdan mukaan komission tuli arvioida IPSAS-standardien asianmukaisuus jäsenvaltioiden kannalta vuoden 2012 loppuun mennessä. Komission 6.3.2013 julkaisemaan kertomukseen (COM(2013) 114 final) ja tähän liittyvään komission työasiakirjaan (SWD(2013) 57 final) sisältyvissä arvioissa puolletaan yhdenmukaistettujen suoriteperusteisten tilinpäätösstandardien käyttöönottamista EU:n jäsenvaltioiden julkisella sektorilla. Komission arvion mukaan yhteiset tilinpäätössäännöt parantaisivat julkisyhteisöön kuuluvien organisaatioiden tilinpäätösten luotettavuutta ja vertailtavuutta sekä mahdollistaisivat nykyistä selvästi luotettavampien julkista sektoria koskevien kansantalouden tilinpitotietojen tuottamisen.

Komission alkuperäisenä tavoitteena on ollut antaa puiteasetus, jossa säädettäisiin EPSAS-standardien antamiseen liittyvästä hallintomallista sekä standardien keskeisimmistä periaatteista. Standardien käyttö olisi tällöin jäsenmaissa pakollista. Sitten EPSAS-hankkeen aikataulu on venynyt ja keskustelua standardien sitovuudesta käydään edelleen.

Komission alkuperäisen näkemyksen mukaan EPSAS-standardien tulisi olla pitkälle yhdenmukaisia IPSAS-standardien kanssa. EPSAS-hankkeessa on käyty läpi kaikki olemassa olevat IPSAS-standardit ja arvioitu niiden soveltuvuutta EU:n jäsenvaltioille. Tarkastelu on sisältänyt myös konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat IPSAS-standardit (IPSAS 35-38 sekä IPSAS 40). EPSAS-hankkeessa on laadittu luonnos standardien keskeisimpiä periaatteita käsittelevästä EPSAS-viitekehuksesta (EPSAS Conceptual Framework). EPSAS-viitekehysluonnokseen on sisällytetty maininta konsolidoinnista, jota koskisi erillinen EPSAS-standardi.

EPSAS-hankkeen aikana on tuettu IPSAS-standardien vapaaehtoista käyttöönottoa EU:n jäsenvaltioissa. Suomen valtion tilinpäätöksen IPSAS-vastaavuus komission selvityksen perusteella vuonna 2013 oli 72 % (EU-keskiarvon ollessa 51 %) ja vuonna 2018 77 % (65%).

Budjettikehysdirektiiviä muutettiin 29.4.2024 (1265/2024) osana EU:n uusia finanssipoliittisia sääntöjä koskevaa lainsäädäntöpakettia. Direktiivin muutetun 16 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan komissio antaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2025 ja sen jälkeen viiden vuoden välein kertomuksen, jossa esitetään tilannekatsaus julkisyhteisöjen julkisesta tilinpidosta unionissa ottaen huomioon kansainvälisten julkisen sektorin tilinpäätösstandardien soveltuvuudesta jäsenvaltioille vuonna 2013 tehdyn arvioinnin jälkeen saavutettu edistys.

Ruotsin valtion tilinpäätös

Valtiokonttorin 11.2.2022 julkaiseman loppuraportin mukaan Ruotsin valtion tilinpäätös perustuu valtio-oikeushenkilöön kuuluvien yksiköiden tilinpäätösten yhdistelyyn yhdeksi vuositilinpäätökseksi (Årsredovisning för staten), jossa valtion viranomaiset, niihin kuuluvat rahastot ja liikelaitokset (4 kpl) yhdistellään täydellisesti (rivi riviltä). Kyseessä on Ruotsin valtion oikeushenkilön piiriin kuuluvien yksiköiden yhdistetty vuositilinpäätös. Ruotsin valtio ei konsolidoi valtionyhtiöitä rivi riviltä konsernitilinpäätökseen. Ruotsin valtion talouden ohjausta kehittävä Ekonomistyrningsverket (ESV) on lähtenyt siitä, että valtiolla on omat erityispiirteensä, joiden vuoksi kirjanpidollisten esittämisratkaisujen on perusteltua poiketa niin Ruotsin yksityissektoriin kuin kansainvälisten IPSAS-standardien sääntelystä.

Ruotsin valtion taseessa esitetään valtion yritysomaisuus (valtion liikelaitokset ja yhtiöomistus) arvostamalla se pääomaosuusmenetelmää vastaavalla substanssiarvomenetelmällä taseeseen yhdelle riville. Tätä varten ei tehdä sisäisten omistusten eliminointeja tai toisistaan eroavien tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden edellyttämiä oikaisuja. Arvostamisen osalta ESV:n johtopäätös on, että markkina-arvostus ei ole sopiva menetelmä valtion täys- ja osaomisteisten yritysten arvostamiseen. Markkina-arvostus on relevanttia vain silloin, kun yritystä ollaan myymässä tai kun osakeportfoliota ollaan optimoimassa voiton tuottamisen tarkoituksessa. Vain näissä tapauksissa rahalliset tuotot realisoituvat ja saadut vastikkeet voidaan käyttää toisiin tarkoituksiin.

Tilinpäätösraportointi EU:n eräissä jäsenvaltiossa

EU:n jäsenvaltioissa on keskenään erilaisia käytäntöjä konsernitilinpäätöksen laatimista koskien. EU-komissio on osana EPSAS-hanketta teettänyt selvityksen eräiden jäsenvaltioiden konsolidointikäytännöistä². Selvitys sisältää Viron, Ruotsin, Ranskan, Belgian, Latvian, Espanjan ja Kyproksen valtioiden konsolidointikäytäntöjen tarkastelun.

Selvityksen mukaan Viron julkishallinto laatii koko julkishallinnon kattavat tilinpäätöslaskelmat (Whole of Government Accounts, WGA). Tilinpäätöslaskelmiin sisällytetään valtionhallinnon ja kunnallishallinnon yksiköt sekä näiden määräysvallassa olevat kaupalliset yhtiöt.

Selvityksen mukaan Ranskan valtio tuottaa konsolidoidut tilinpäätöslaskelmat, jotka sisältävät ministeriöiden tilinpäätöstiedot. Ministeriöistä ei tuoteta erillistilinpäätöksiä. Organisaatiot, jotka hoitavat julkisia palvelutehtäviä ja jotka ovat valtion määräysvallassa, yhdistellään laskelmiin pääomaosuusmenetelmällä.

² PwC 2023, Strategic and practical considerations related to consolidation in the public sector. (<https://circabc.europa.eu/ui/group/8b9f731d-4826-4708-9069-5f65a9edc9bf/library/00bc72a1-5d5a-4645-844a-038f017039e9/details>)

Belgian julkisyhteisöjen tilinpäätösraportoinnissa konsolidoinnin laajuus noudattaa kansantalouden tilinpidon julkisyhteisöjen sektorin (General Government Sector, GGS) rajausta. Latvian tilinpäätösraportoinnissa laajuus on samankaltainen. Tilinpäätösraportoinnin rajaaminen käsittämään julkisyhteisöt (GGS) tarkoittaa, että määräysvallassa olevat yhtiöt yhdistellään siltä osin kuin ne on kansantalouden tilinpidossa luokiteltu julkisyhteisöihin. Latvian valtion tilinpäätökseen yhdistellään lisäksi pääomaosuusmenetelmällä muut kuin julkisyhteisöihin lukeutuvat määräysvallassa olevat yhteisöt.

Selvityksen mukaan Espanjan ja Kyproksen tilinpäätösraportoinnissa julkisyhteisöjen (GGS) määräysvallassa olevat yhtiöt yhdistellään tilinpäätöslaskelmiin täyden yhdistelyn periaatteella (hankintamenomenetelmä). Espanjan julkishallinnon määräysvallassa olevat luottolaitokset ja vakuutusyhtiöt yhdistellään laskelmiin kuitenkin pääomaosuusmenetelmällä.

6 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin lausunnonle 2.4.2024 ja lausuntoaika päättyi 14.5.2024. Samalla pyydettiin lausuntoja myös asetusluonnoksesta ja sen perustelumuietioista. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausuntoja saatiin yhteensä 11 kappaletta.

Suurin osa lausunnon antaneista ilmoitti kannattavansa esitystä ja pitävänsä sitä tarpeellisena. Muutamissa lausunnoissa huomautettiin lisätyöstä ja tilinpäätöksen tiukasta aikataulusta. Palosuojelurahasto huomautti, että esitetty tilinpäätöksen hyväksymisaikataulu on tiukka ja totesi, että rahastoja tulisi tiedottaa hyvissä ajoin mahdollisista muutoksista tarvittavien tietojen toimittamisen sisältöihin ja aikatauluihin, jotta niihin voidaan varautua. Syyttäjälaitos pyysi toimittamaan mahdolliset täsmällisemmät kirjanpitoyksikkötason soveltamisohjeet etukäteen hyvissä ajoin. Maa- ja metsätalousministeriö totesi, että tarvittavat ohjeistukset tulisi saada kirjanpitoyksiköille ajoissa ja lisäksi eliminointiin liittyvässä ohjeistuksessa olisi huomioitava olennaisuuden periaate merkittävän lisätyön välttämiseksi. Maa- ja metsätalousministeriö totesi myös, että muutokset ovat sen hallinnonalalla niin merkittäviä, että se haluaa asettaa seurantaryhmän varmistamaan valmistautumisen.

Rajavartiolaitos huomautti, että Valtike-hankkeen järjestelmämuutosten kustannukset tulisi kohdentaa valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle valtiovarainministeriön momentilta, eikä jyvittää asiakkaille. Muutos vaikuttaa kirjanpitoyksikön Palkeille maksettaviin asiakasmaksuihin lisääntyvän täsmäytystyön ja kirjanpidon tarkastusten vuoksi, mikä ei ole esityksessä huomioitu. Kirjanpitoyksiköille aiheutuvat lisäkustannukset tulee hyvittää alkuvaiheessa ennen automaation luomista täsmäytyksiin. Sisäisten erien täsmäytysaikataulu tilinpäätöksessä on asetettava niin, ettei kirjanpitoyksikön tilinpäätös viivästy.

Senaatti-konserni kommentoi ehdotusta valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010), jäljempänä *liikelaitoslaki*, 6 §:n 1 momentin 4 kohdan muuttamisesta, jonka mukaan liikelaitosten investointeja ja sitoumuksia koskevan sääntelyä yksinkertaistettaisiin siirtymällä kaksitasoisesta valtuusmenettelystä yhteen, ns. sitoumuksia koskevaan valtuuteen. Tämä antaisi liikelaitoksille mahdollisuuden tehdä valtion toimitila- ja kiinteistöinvestointeja sekä muita vastaavia sitoumuksia yhden valtuuden puitteissa. Valtuusseuranta keskittyisi tehtyjen sitovien päätösten mukaisten vastuiden määrään valtuusvuoden aikana, riippumatta maksuajankohdasta. Senaatti totesi pitävänsä muutosta kannatettavana, vaikka se on merkittävä ja vaikuttaa suuresti toimintaan sekä vaatii muutoksia valtuusseurantakäytännöissä ja henkilökunnan perehdyttämistä. Senaatti kuitenkin katsoi, että muutos voitaisiin toteuttaa vuoden 2025 alusta.

Oikeusministeriö huomautti lausunnossaan, että esitysluonnokseen ei sisälly sääätämisyjärjestysperusteluja. Jos jakson tarpeellisuudesta on epävarmuutta, on aihetta pikemminkin kirjoittaa jakso kuin jättää se kirjoittamatta. Oikeusministeriö piti esimerkiksi lausunnolla olleen esitysluonnoksen 14 §:ään sisällynyttä säännösehdotusta valtiovarainministeriön mahdollisuudesta antaa yksittäistapauksessa erityisestä syystä lupa poiketa kirjanpitoa koskevista tämän lain nojalla annetun asetuksen säännöksistä sellaisena, jota sääätämisyjärjestysperusteluissa olisi syytä perustella.

Valtioneuvoston kanslia nosti lausunnossaan esille hallituksen vuosikertomukseen liittyvän asetuksenantovaltuuden, joka olisi jaettu talousarviolakiin ja valtioneuvostolakiin. Valtioneuvoston kanslia katsoi, että asetuksenantovaltuus tulisi olla kokonaan valtioneuvostolaissa.

Valtioneuvoston kanslia piti hyvänä talousarviolain 21 §:ään ehdotettua muutosta, joka mahdollistaisi samaan kirjanpitoyksikköön kuuluvien virastojen erillisistä toimintakertomuksista luopumisen. Muutos keventäisi hallinnollista taakkaa, kun valtioneuvoston kanslian kirjanpitoyksikköön kuuluvan oikeuskanslerinviraston ei jatkossa tarvitsisi vahvistaa erillistä toimintakertomusta, vaan se voitaisiin suoraan liittää valtioneuvoston kanslian kirjanpitoyksikön toimintakertomukseen.

Valtioneuvoston kanslia kiinnitti huomiota myös esitysluonnokseen sisältyviin säännöksiin, joissa ehdotettiin rinnakkaista määräyksenantovaltaa valtioneuvostolle ja valtiovarainministeriölle (talousarviolaki 10 a, 10 b ja 12 §). Valtioneuvoston kanslian näkemyksen mukaan esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi, miksi valtioneuvostolle ja valtiovarainministeriölle ehdotettiin rinnakkaista määräyksenantotoimivaltaa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto piti yhdisteltyjä laskelmia tarpeellisina ja kannatettavana ja piti myös asetuksessa säädettyjä konsernilaskelmia hyvänä lisänä, mutta oli sitä mieltä, että myös konsernilaskemat tulisi laatia hankintamenomenetelmällä. Tarkastusvirasto huomautti myös, että laskelmien ulkopuolelle jää keskeisiä valtionhallinnon organisaatioita, erityisesti Suomen Pankki, Kansaneläkelaitos ja Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Tarkastusvirasto nosti myös esiin, että pidemmällä aikavälillä rahastojen tilintarkastuksen siirtäminen tarkastusvirastolle olisi eduskunnan budjettivallan näkökulmasta perusteltua.

Valtiokonttori kiinnitti huomiota 12 a §:n ehdotettuun muutokseen ja sen perusteluihin liittyen valtion liikelaitoksista kerättäviin tietoihin. Valtiokonttori ehdotti useita täsmennyksiä ehdotetun 24 c §:n perusteluihin liittyen Valtiokonttorin määräyksenantovaltuuksiin. Lisäksi Valtiokonttori ehdotti täsmennyksiä yhdisteltyjä laskelmia koskeviin perusteluihin.

Saatujen lausuntojen perusteella tehtiin täsmennyksiä ja tarkennuksia sekä hallituksen esityksen perusteluihin että ehdotettaviin pykäliin. Valtioneuvoston kanslian lausunnon perusteella päädyttiin poistamaan valtioneuvoston ja valtiovarainministeriön päällekkäiset määräyksenantovaltuudet talousarviolain 10 a ja 12 §:stä sekä täsmentämään 10 b §:n perusteluja. Myös lausunnolla olleeseen esitysluonnokseen sisältyneitä säännösehdotuksia valtiovarainministeriön mahdollisuudesta antaa yksittäistapauksessa erityisestä syystä lupa poiketa kirjanpitoa tai tilinpäätöstä koskevista tämän lain nojalla annetun asetuksen säännöksistä muokattiin. Säännöksen tarkoitusta selkeytettiin ja valtiovarainministeriön harkintavaltaa kavennettiin huomattavasti niin, että luvan edellytyksenä on se, että lakia alemman asteisten säännösten noudattaminen vaarantaisi hyvän kirjanpitotavan tai tilinpäätöksen oikean ja riittävän kuvan. Esitykseen lisättiin myös sääätämisyjärjestysperustelut.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki valtion talousarviosta

10 a §. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan valtioneuvosto voisi antaa määräyksiä talousarvioehdotusten valmistelun perusteista. Valtiovarainministeriö voisi antaa tarkempia määräyksiä talousarvioehdotusten laadinnasta.

Mainitut määräyksenantovaltuudet sisältyvät voimassa olevan talousarvioasetuksen 1 b §:n 4 momenttiin. Määräyksenantovaltuudet siirrettäisiin lakiin, vaikka sinänsä tällaiset määräykset ovat hallinnon sisäisiä määräyksiä, joita valtioneuvosto ja valtiovarainministeriö voisivat antaa myös yleistoimivaltansa perusteella. Julkisen talouden suunnitelman osalta vastaava lisäys tehtäisiin talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain (869/2012) muuttamisesta annettavaan lakiin.

10 b §. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan valtioneuvostolla olisi valtuus antaa yleisiä määräyksiä talousarvion soveltamisesta, minkä lisäksi valtiovarainministeriöllä olisi oikeus antaa määräyksiä talousarvion seurannasta sekä valtiontaloutta koskevien laskelmien ja selvitysten laatimisesta sekä tarkentavia määräyksiä talousarvion soveltamisesta. Talousarvion soveltamista koskevilla valtioneuvoston yleisillä määräyksillä tarkoitettaisiin erityisesti valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja valtioneuvoston antamia talousarvion yleisiä soveltamismääräyksiä. Nykyisin voimassa olevat soveltamismääräykset on annettu 12.4.1995 (TM 9509) ja ne koskevat muun muassa tuotannontekijöiden hankintaa, henkilöstö- ja edustusmenoja, vakuuttamista, menojen maksamista ja tulojen perintää, saatavan perinnästä luopumista ja tileistä poistamista.

Valtioneuvoston määräyksenantovaltuutta täydentäisi valtiovarainministeriön edellä mainittu määräyksenantovaltuus. Tällainen määräys on nykyisin esimerkiksi valtiovarainministeriön määräys talousarvion tilijaottelun laadinnasta. Säännös myös korvaisi osaltaan talousarvioasetuksesta kumottavaa 21 §:n 2 momenttia, jonka mukaan ministeriöiden tulee valtiovarainministeriön määräysten mukaisesti laatia hallinnonalallaan valtion taloutta koskevia laskelmia ja selvityksiä.

12 §. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin toiminta- ja taloussuunnittelua koskeva määräyksenantovaltuus valtiovarainministeriölle. Vastaava valtiovarainministeriön määräyksenantovaltuus on nykyisin talousarvioasetuksen 10 §:n 3 momentissa. Määräyksenantovaltuuksien tulisi kuitenkin olla laissa, joten momentti kumottaisiin asetuksesta ja vastaava sääntely otettaisiin lakiin. Lisäksi laissa säädettäisiin nykyistä talousarvioasetuksen 10 §:n 3 momenttia vastaavasti, että ministeriöt voisivat antaa hallinnonalallaan tarkentavia määräyksiä toiminnan ja talouden suunnittelusta. Tällaiset määräykset ovat hallinnon sisäisiä määräyksiä, joita ministeriöt voisivat antaa myös yleistoimivaltansa perusteella, mutta selkeyden vuoksi määräyksenantovaltuudesta säädettäisiin laissa.

12 a §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan valtion keskuskirjanpitoon kerättäisiin paitsi talousarvitalouden kirjanpitoyksiköiden myös valtion talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen kirjanpitotiedot. Nykyisin rahastojen kirjanpitotietojen keräämisestä keskuskirjanpitoon on säädetty talousarvioasetuksen 54 §:ssä. Sääntely siirrettäisiin lakiin, jotta valtion keskuskirjanpidon sisältö ilmenisi selkeästi suoraan laista.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin myös säännös, jonka mukaan keskuskirjanpitoon kerättäisiin myös valtion liikelaitosten kirjanpitotiedot 17 b §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimiseksi. Liikelaitosten tiettyjen kirjanpitotietojen kerääminen keskuskirjanpitoon olisi välttämätöntä, jotta valtiontalouden yhdistellyt laskelmat voitaisiin laatia. Nykyisin liikelaitokset ovat toimittaneet tietoja valtiontalouden kokonaislaskelmia varten, mutta nämä tiedot on toimitettu erikseen ja tiedot ovat olleet suppeammat.

Valtiokonttori vastaisi rahastojen ja liikelaitosten kirjanpitotietojen keräämisestä keskuskirjanpitoon sekä hoitaisi keskuskirjanpidon kuten nykyisinkin.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin lisäksi keskuskirjanpitoa koskeva täsmällinen asetuksenantovaltuus.

14 §. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin. Pykälän nykyinen 4 momentin informatiiviseksi tarkoitettu säännös siitä, että liikelaitosten kirjanpidosta säädetään erikseen, kumottaisiin tarpeettomana. Pykälän uudeksi 4 momentiksi lisättäisiin valtion kirjanpitoa koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus. Kirjanpitoa koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus sisältyy voimassa olevan lain 26 §:n 2 momenttiin, mutta selkeyden ja täsmällisyyden vuoksi asetuksenantovaltuus siirrettäisiin lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan valtiovarainministeriö voisi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja hyvän kirjanpitotavan varmistamiseksi antaa luvan poiketa kirjanpitoa koskevista 4 momentin nojalla annetun asetuksen säännöksistä. Vastaavan tyyppinen säännös sisältyy nykyisin talousarvioasetuksen 41 b §:n 2 momenttiin, joka kumottaisiin. Säännös siirrettäisiin lain tasolle, koska säännöksen nojalla voidaan yksittäistapauksessa poiketa asetuksista. Säännöksessä tarkoitettu poikkeus voisi tulla kysymyksen erityisesti tilanteessa, jossa muutoin säädettyjen kirjanpitoperiaatteiden noudattamisen ei poikkeuksellisesti katsottaisi johtavan hyvään kirjanpitotapaan valtion kirjanpidossa. Tarkoitukseltaan vastaava säännös on kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 3 momentissa. Lupaa poiketa lakia alemman asteisista säännöksistä ei voitaisi myöntää esimerkiksi vain sillä perusteella, että säännösten noudattaminen olisi jostain syystä poikkeuksellisen hankalaa, vaan lupaa myönnettäessä olisi aina arvioitava, millainen menettely toteuttaa parhaiten hyvää kirjanpitotapaa valtion kirjanpidossa. Hyvän kirjanpitotavan noudattaminen olisi ensisijaista lakia alemman asteen sääntelyyn nähden.

17 §. Pykälän otsikko ”Hallituksen vuosikertomus” muutettaisiin muotoon ”Hallituksen vuosikertomuksessa esitettävät tiedot julkisesta taloudesta”. Uusi otsikko olisi nykyistä täsmällisempi ja korostaisi sitä, että talousarviolaissa säädettäisiin nimenomaan hallituksen vuosikertomuksessa esitettävistä julkista taloutta koskevista tiedoista, kun taas hallituksen vuosikertomuksesta muuten säädettäisiin valtioneuvostosta annetun lain 9 a §:ssä.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan hallituksen vuosikertomukseen otettaisiin valtion tilinpäätöksen lisäksi sen yhteydessä uuden 17 b §:n mukaan esitettävät valtiontalouden yhdistellyt laskelmat. Yhdistellyt laskelmat antaisivat nykyistä paremman kokonaiskuvan valtioneuvoston ohjausvallan alaisesta valtiontaloudesta. Lisäksi säännöstä vuosikertomukseen otettavista valtion toimintaa ja sen yhteiskunnallisesta vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta koskevista tiedoista täsmennettäisiin niin, että vuosikertomukseen otettaisiin vain tarpeelliset tiedot, kuten käytännössä on jo nyt tehty. Lisäksi hallituksen vuosikertomukseen otettaisiin tarpeelliset tiedot julkisen talouden hoidosta. Luettavuuden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi pykälä muutettaisiin luettelomuotoon.

Pykälän uuden 2 momentin mukaan hallituksen vuosikertomukseen otettaisiin valtion liikelaitosten, liikelaitoskonsernien (eli liikelaitoksen ja sen mahdollisen tytäarliikelaitoksen sekä näiden määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostaman konsernin) sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tuotto- ja kululaskelmat tai tuloslaskelmat ja taseet sekä tärkeimmät tiedot niiden toiminnasta ja tuloksellisuudesta. Voimassa olevan 1 momentin mukaan hallituksen vuosikertomukseen otetaan valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätökset sekä tärkeimmät tiedot niiden toiminnasta ja tuloksellisuudesta. Uusi 2 momentti rajaisi liikelaitoksista ja rahastoista esitettävät tiedot hallituksen vuosikertomuksen nykyistä laadintakäytäntöä vastaavaksi.

Pykälän uudeksi 3 momentiksi lisättäisiin nykyistä täsmällisempi asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hallituksen vuosikertomukseen otettavista julkista taloutta, valtionaloutta sekä valtion toimintaa ja sen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta koskevista tiedoista. Hallituksen vuosikertomuksen muita kuin taloudellisia tietoja koskeva asetuksenantovaltuus olisi valtioneuvostosta annettussa laissa. Hallituksen vuosikertomuksen sisällöstä on nykyisin säädetty talousarvioasetuksen 68 a ja 68 b §:ssä. Nämä on tarkoitus kumota ja hallituksen vuosikertomuksesta annettaisiin kokonaan uusi valtioneuvoston asetus sekä talousarviolain että valtioneuvostosta annetun lain nojalla.

17 a §. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan valtiovarainministeriö määräisi valtion tilinpäätöksen laskelmien ja liitteiden kaavat sekä voisi antaa tarkempia määräyksiä valtion tilinpäätöksen laadinnan yksityiskohdista. Säännös korvaisi talousarvioasetuksen nykyisen 62 §:n 1 momentin säännöksen valtiovarainministeriön oikeudesta antaa määräyksiä valtion tilinpäätöksestä sekä kirjanpitoyksikköjen ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöksistä ja niiden liitteistä samoin kuin tilinpäätösten laadinnasta sekä 66 §:n 2 momentin säännöksen valtiovarainministeriön kansallisomaisuutta koskevasta määräyksenantovaltuudesta, jotka määräyksenantovaltuuksia sisältävinä siirrettäisiin lain tasolle.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan valtiovarainministeriö voisi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja 18 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi antaa luvan poiketa talousarviolain nojalla annetuista valtion tilinpäätöstä koskevista säännöksistä ja määräyksistä. Tällainen poikkeus voisi tulla kysymykseen erityisesti tilanteessa, jossa muutoin säädettyjen tilinpäätösperiaatteiden noudattamisen ei poikkeuksellisesti katsottaisi johtavan oikeiden ja riittävien tietojen antamiseen valtion tilinpäätöksessä. Vastaava säännös on nykyään talousarvioasetuksen 62 §:n 3 momentissa. Säännös on tarpeen siirtää lakiin, koska se mahdollistaa asetuksesta poikkeamisen. Tarkoitukseltaan vastaava säännös on kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 3 momentissa. Lupaa poiketa lakia alemman asteisista säännöksistä ei voitaisi myöntää esimerkiksi vain sillä perusteella, että säännösten noudattaminen olisi jostain syystä poikkeuksellisen hankalaa, vaan lupaa myönnettäessä olisi aina arvioitava tilinpäätöksen antamaa oikeaa ja riittävää kuvaa.

17 b §. Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävistä valtionalouden yhdistellyistä laskelmista. Pykälän 1 momentin mukaan yhdistellyt laskelmat laadittaisiin valtion talousarviotalouden, talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen sekä valtion liikelaitoksien tilinpäätöslaskelmat yhdistelemällä siten kuin kyseessä olisi yksi talousyksikkö. Käytännössä tämä merkitsee edellä mainittujen laskelmien yhdistelemistä konsernitilinpäätöksen laatimismenetelmällä (hankintamenomenetelmä).

Yhdistellyt laskelmat sisältäisivät tuottoja ja kuluja kuvaavan tuotto- ja kululaskelman, varainhoitovuoden päättymisajankohdan taloudellista asemaa kuvaavan taseen ja rahavirtoja

kuvaavan rahoituslaskelman. Yhdistellyt laskelmat olisivat vastaavat kuin valtion tilinpäätöksessä lukuun ottamatta 17 a §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista valtion talousarvion toteumalaskelmaa. Yhdisteltyjä laskelmia täydentäisivät 18 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tarpeelliset liitetiedot samaan tapaan kuin valtion tilinpäätöksen liitteet täydentävät valtion tilinpäätöstä.

Yhdistetyt laskelmat liitteineen esitettäisiin valtion tilinpäätöksen yhteydessä. Laskelmat antaisivat lisätietoa valtioneuvoston ohjausvallan alaisen valtionalouden kokonaiskuvasta, mutta eivät olisi osa valtion tilinpäätöstä, jolla käsitteenä tarkoitettaisiin jatkossakin perustuslain 83 §:ssä tarkoitetun valtion talousarvion ja sen mukaisesta valtion talousarviotaloudesta laadittua valtion tilinpäätöstä.

Pykälän 2 momentin mukaan yhdistellyt laskelmat liitteineen laatisi Valtiokonttori.

Pykälän 3 momentin mukaan valtionalouden yhdisteltyjen laskelmien ja niitä koskevien liitteiden laadinnasta ja sisällöstä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtiovarainministeriö määräisi valtionalouden yhdisteltyjen laskelmien ja liitteiden kaavat ja voisi antaa tarkempia määräyksiä valtionalouden yhdisteltyjen laskelmien ja niiden liitteiden laadinnan yksityiskohdista.

Pykälän 4 momentti sisältäisi 17 a §:n 4 momenttia vastaavan mahdollisuuden, jonka mukaan valtiovarainministeriö voisi yksittäistapauksessa erityisestä syystä antaa luvan poiketa talousarviolain nojalla annetuista valtionalouden yhdisteltyjä laskelmia koskevista säännöksistä ja määräyksistä. Tällainen poikkeus voisi tulla kysymykseen erityisesti tilanteessa, jossa muutoin säädettyjen tilinpäätös- ja yhdistelyperiaatteiden noudattamisen ei poikkeuksellisesti katsottaisi johtavan oikean ja riittävän kuvan antamiseen. Lupaa myönnettäessä olisi aina arvioitava tilinpäätöksen antamaa oikeaa ja riittävää kuvaa.

21 §. Pykälässä säädetään nykyisin virastojen ja laitosten tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista. Pykälää ja pykäläotsikkoa muutettaisiin siten, että sääntely koskisi jatkossa kirjanpitoyksikön tilinpäätöstä ja toimintakertomusta. Lain 12 a §:n mukaan valtion taloushallinto-organisaatio jakautuu kirjanpitoyksiköihin, joten myös yksikkötason tilinpäätössääntelyn ja toimintakertomuksen laatimisvelvollisuuden tulisi kohdistua virastojen ja laitosten sijasta näihin yksiköihin. Yksittäisten virastojen ja laitosten ei siten enää tarvitsisi laatia erillistä toimintakertomusta tilanteessa, jossa kirjanpitoyksikkö koostuu useasta virastosta ja laitoksesta, vaan tältä osin riittävää olisi, että toimintakertomus on laadittu koko kirjanpitoyksikön toiminnasta.

Pykälän 1 momenttiin täsmennettäisiin, että kyse on kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen oikeasta ja riittävästä kuvasta.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin valtiovarainministeriön määräyksenantovaltuus, jonka mukaan valtiovarainministeriö määräisi kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen laskelmien ja liitteiden kaavat sekä voisi antaa tarkempia määräyksiä kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen laadinnan yksityiskohdista sekä tilinpäätökseen liitettävistä selvityksistä ja muista tiedoista. Sääntely vastaisi asiallisesti talousarvioasetuksen nykyistä 62 §:n 1 momenttia ja 64 §:n 2 momenttia, jotka määräyksenantovaltuuksia sisältävinä kumottaisiin asetustasolta.

Pykälään lisäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan valtiovarainministeriö voisi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja tämän pykälän 1 momentissa säädetyn kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi antaa luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista kirjanpitoyksikön

tilinpäätöstä koskevista säännöksistä ja määräyksistä. Vastaava säännös on aikaisemmin ollut talousarvioasetuksen 62 §:n 3 momentissa, mutta säännös tulisi siirtää lakitasolle, koska se mahdollistaa asetuksesta poikkeamisen. Säännöksessä tarkoitettu poikkeus voisi tulla kysymykseen erityisesti tilanteessa, jossa muutoin säädettyjen kirjanpitoperiaatteiden noudattamisen ei poikkeuksellisesti katsottaisi johtavan kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen oikean ja riittävän kuvan antamiseen kirjanpidossa. Valtion tilinpäätöksen ja yhdisteltyjen laskelmien osalta vastaavasta säädettäisiin 17 a ja 17 b §:ssä.

24 a §. Pykälän otsikkoa ja 1 momenttia muutettaisiin siten, että pykälä laajennettaisiin koskemaan velanhoidon lisäksi kassanhallintaa. Erikseen mainittaisiin myös kassavarojen sijoittaminen. Kassanhallintaan liittyy kiinteästi kassavarojen sijoittaminen likvideihin arvopapereihin, mutta selkeyden vuoksi asia todettaisiin laissa nimenomaisesti erikseen.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan valtiovarainministeriöllä olisi oikeus antaa Valtiokonttorille määräyksiä velanhoidosta ja kassanhallinnasta sekä kassavirtaennusteiden ja muiden laskelmien laatimisesta. Vastaava säännös on ollut aikaisemmin talousarvioasetuksen 22 §:n 2 momentissa, josta se kumottaisiin.

24 c §. Valtiokonttorin määräyksenantovaltuuksia koskevaa pykälää selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin. Pykälään myös siirrettäisiin eräät nykyisin talousarvioasetuksessa olevat määräyksenantovaltuudet, jotka vastaavasti kumottaisiin asetuksesta. Luettavuuden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi pykälä muutettaisiin luettelomuotoon. Lisäksi pykälään lisättäisiin valtionalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimiseksi tarpeelliset määräyksenantovaltuudet. Pykälän mukaan Valtiokonttori voisi antaa määräyksiä virastoille, laitoksille ja talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille. Valtion keskuskirjanpidon hoitamisen ja valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtionalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimisen edellyttämistä liikelaitoksia koskevista määräyksenantovaltuuksista säädettäisiin erikseen valtion liikelaitoksista annetussa laissa (1062/2010) ja Metsähallituksesta annetussa laissa (234/2016).

Pykälän 1 kohdan mukaan Valtiokonttori antaisi tarvittavat määräykset liikekirjanpidon tileistä, talousarviokirjanpidossa käytettävistä teknisistä tileistä sekä kirjanpidon järjestämisen ja tilinpäätöksen laadinnan muista yksityiskohdista. Tällaiset määräykset voisivat koskea esimerkiksi pääkirjanpidon ja osakirjanpidon (kuten palkka- tai käyttöomaisuuskirjanpidon tai myynti- tai ostoreskontran) valtiolle yhteisiä seurantakohteita, kirjausmenettelyitä, täsmäytystä ja kirjausketjun jäljitettävyydelle (audit trail) asetettavia vähimmäisvaatimuksia, kirjanpidon tositteiden tietosisältöä, käsittelyä ja säilyttämistä sekä poistoaikoja. Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva määräyksenantovaltuus on ollut laissa jo aikaisemmin, mutta nyt muotoilua osin täsmennettäisiin.

Pykälän 2 kohta sisältäisi määräyksenantovaltuuden maksuliikkeen hoitamisen ja kassavirtaennusteiden laatimisen yksityiskohdista. Vastaava määräyksenantovaltuus on asiallisesti sisältynyt pykälään jo aikaisemmin.

Pykälän 3 kohdan valtuuksien seurannan yksityiskohtia koskeva määräyksenantovaltuus on lain tasolla uusi, mutta vastaava valtuuksien seuranta koskeva määräyksenantovaltuus on nykyisin talousarvioasetuksessa, josta se kumottaisiin. Valtiokonttori on vakiintuneesti määrännyt valtuusseurannan menettelyistä.

Pykälän 4 kohta sisältäisi laskentatoimen hoidon sekä muiden taloushallinnon toimintojen ja menettelytapojen yksityiskohtia koskevan määräyksenantovaltuuden. Laskentatoimen hoitoa koskevat määräykset voisivat koskea esimerkiksi kustannuslaskennalle asetettavia yleisiä

vaatimuksia, yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmien laatimista sekä investointilaskelmien laatimista. Muilla taloushallinnon toiminnoilla ja menettelytavoilla tarkoitettaisiin säännöksessä voimassa olevaa lakia vastaavasti muita erilaisia yksittäisiä taloushallinnon tehtäviä ja niiden hoitamiseksi asetettavia vaatimuksia kuin mitä pykälän muissa kohdissa on jo erikseen mainittu. Tällaisia voivat olla esimerkiksi salassa pidettävää tietoa sisältävien laskujen teknistä käsittelyä koskevat määräykset, joilla varmistetaan, että laskuissa olevat tiedot näkyvät järjestelmissä vain niille henkilöille, jotka tietoja saavat käsitellä. Asiallisesti vastaava määräyksenantovaltuus on ollut pykälässä jo aikaisemmin.

Pykälä 5 kohdan määräyksenantovaltuus velvollisuudesta toimittaa tietoja valtion keskuskirjanpidon hoitamista ja valtion tilinpäätöksen ja sen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten olisi uusi. Määräyksenantovaltuuden tarkoitus on varmistaa, että Valtiokonttori saa tarvittavat tiedot oikea-aikaisesti ja oikeassa muodossa sekä keskuskirjanpidon hoitamista että valtion tilinpäätöstä ja yhdistettyjen laskelmien laatimista varten. Valtiokonttori on jo aikaisemmin kerännyt tietoja keskuskirjanpidon hoitamista varten, mutta asiasta on ollut määräyksenantovaltuus ainoastaan talousarvioasetuksessa, josta se nyt kumottaisiin.

Pykälän 6 kohta sisältäisi määräyksenantovaltuuden 1–4 kohdassa tarkoitettujen tehtävien hoitoon liittyvästä sisäisestä valvonnasta. Tällaisia määräykset voivat koskea esimerkiksi kirjanpitoyksikön taloudenhoitoa koskevaan johtosääntöön otettavia määräyksiä. Talousarvioasetuksen 69 b §:n 5 momentti sisältää nykyisin kirjanpitoyksikön taloussäännön sisältöä ja laadintaa koskevan määräyksenantovaltuuden, joka kumottaisiin.

26 §. Pykälän 1 momentti, jonka mukaan tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella, kumottaisiin. Säännös ei vastaa nykyisiä asetuksenantovaltuuksille asetettuja tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä koskevia vaatimuksia. Samasta syystä kumottaisiin myös pykälän 2 momentti.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että siinä säädettäisiin virastojen ja laitosten ohje- ja johtosäännöistä. Ehdotuksen mukaan virastojen ja laitosten ohje- ja johtosäännöissä voitaisiin antaa tämän lain nojalla annettuja säännöksiä sekä valtioneuvoston, valtiovarainministeriön ja valtiokonttorin määräyksiä tarkentavia määräyksiä. Virastojen ja laitosten ohje- ja johtosäännöillä tarkoitettaisiin myös monivirastoisien kirjanpitoyksikön koko kirjanpitoyksikköä koskevaa ohjesääntöä.

7.2 Laki talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista

6 §. Pykälään sisältyviin asetuksenantovaltuuksiin lisättäisiin julkisen talouden monivuotisen suunnitelman valmistelun vaiheissa ja valmistelussa noudatettavat menettelytavat.

7.3 Laki valtion eläkerahastosta

9 §. Rahaston tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 30. päivän sijasta huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoa koskevat laskelmat perustuvat rahaston vahvistettuun tilinpäätökseen.

7.4 Laki rahoitusvakausviranomaisesta

6 luku Rahaston tilinpäätös ja tilintarkastus

2 §. Rahaston tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 30. päivän sijasta huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoa koskevat laskelmat perustuvat rahaston vahvistettuun tilinpäätökseen.

7.5 Laki valtion liikelaitoksista

6 §. Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan valtion talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyy liikelaitoksen seuraavan tilikauden investointien enimmäismäärän sekä valtuutuksen tehdä sellaisia investointeja koskevia sitoumuksia, joista aiheutuu menoja tätä myöhemmille tilikausille. Pykälän 1 momentin 4 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että eduskunta päättäisi seuraavalla tilikaudella tehtävien investointisitoumusten enimmäismäärästä. Sitoumuksista voisi aiheutua menoja kokonaan tai osittain jo seuraavalla tilikaudella tai vasta myöhemminä tilikausina. Muutoksella joustavoitettaisiin sitoumusten tekoa, kun luovuttaisiin vaatimuksesta eritellä tilikauden investointien enimmäismäärä ja sellaiset investointeja koskevat sitoumukset, joista aiheutuisi menoja tätä myöhemmillä tilikausilla. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi valtion liikelaitoksista (HE 137/1986 vp) todetun mukaan eduskunta myöntäisi määrärahan investointien vaatimaa lisärahoitusta varten ja liikelaitosten investointien rahoituksen on oletettu tapahtuvan siten, että 40 prosenttia rahoitettaisiin peruspääoman korotuksina ja 60 prosenttia valtion myöntäminä lainoina. Voimassa olevan lain mukainen jaottelu on ollut siten perusteltu valtion talousarvioon otettavien määrärahojen ja tuloarvioiden suunnittelun kannalta. Voimassa olevan lain mukainen jaottelu ei ole kuitenkaan enää liikelaitosten ohjauksen eikä valtion taloussuunnittelun kannalta tarpeellinen eikä liikelaitoslain edellyttämää jaottelua vaadita myöskään talousarvioletalouden valtuusmenettelyssä. Talousarviolain 10 §:n mukaan tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä voidaan myöntää määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuus tehdä sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuvia menoja varten tarvittavat määrärahat otetaan joko kokonaan tai puuttuvilta osiltaan myöhempisiin tulo- ja menoarvioihin. Valtuutta saadaan käyttää sen varainhoitovuoden aikana, jonka tulo- ja menoarvioon se on otettu.

12 §. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että liikelaitoksen tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoja ja liikelaitoksia koskevat laskelmat perustuvat vahvistettuihin tilinpäätöksiin.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti Valtiokonttorin määräyksenantovaltuudesta koskien tietojen toimittamista valtion keskuskirjanpidon hoitamista ja valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten.

7.6 Laki Metsähallituksesta

8 §. Pykälän 1 momentin 4 kohta ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin edellä kuvattua liikelaitoslain 6 §:n 1 momentin 4 kohtaa.

33 §. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että Metsähallituksen ja Metsähallituskonsernin tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoja ja liikelaitoksia koskevat laskelmat perustuvat vahvistettuihin tilinpäätöksiin.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti Valtiokonttorin määräyksenantovaltuudesta koskien tietojen toimittamista valtion keskuskirjanpidon hoitamista ja valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten.

7.7 Laki valtioneuvostosta

9 a §. *Hallituksen vuosikertomus.* Valtioneuvostosta annetun lain 9 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi kolmas momentti, joka sisältäisi hallituksen vuosikertomuksen laatimisen kannalta tarvittavan asetuksenantovaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää hallituksen vuosikertomukseen sisällytettävistä tiedoista koskien hallituksen toimintaa ja menettelystä vuosikertomuksen laatimiseksi.

Talousarviolaisissa säädettäisiin erikseen asetuksenantovaltuudesta vuosikertomukseen sisällytettävistä julkiseen talouteen liittyvistä tiedoista.

Vuosikertomuksen valmistelun ja käsittelyn yhteensovittaminen kuuluu ministeriöiden nykyisen toimialajaon mukaisesti valtioneuvoston kanslialle. Ministeriöiden toimialajaosta säädetään valtioneuvoston ohjesäännössä. Hallituksen vuosikertomuksen valmistelu jakautuu valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön kesken siten, että vuosikertomuksen toimittaminen eduskunnalle valtiopäiväasiakirjoissa julkaistavaksi päätösasiakirjaksi ja esittely valtioneuvoston yleisistunnossa kuuluu valtioneuvoston kanslian tehtäviin. Valtiovarainministeriö vastaa talousarviolaisissa tarkoitetun aineiston kokoamisesta ja toimittamisesta hallituksen vuosikertomuksen valmisteluun.

7.8 Palosuojelurahastolaki

12 §. Rahaston tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoa koskevat laskelmat perustuvat rahaston vahvistettuun tilinpäätökseen.

7.9 Laki maatalouden interventiorahastosta

9 §. Rahaston tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoa koskevat laskelmat perustuvat rahaston vahvistettuun tilinpäätökseen.

7.10 Laki valtion televisio- ja radiorahastosta

4 §. Rahaston tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoa koskevat laskelmat perustuvat rahaston vahvistettuun tilinpäätökseen.

7.11 Laki valtioneuvoston rahastosta

8 §. Rahaston tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoa koskevat laskelmat perustuvat rahaston vahvistettuun tilinpäätökseen. Lisäksi muutettaisiin kauppaja- ja teollisuusministeriö työ- ja elinkeinoministeriöksi. Kauppaja- ja teollisuusministeriö on lakkautettu jo vuonna 2007 ja tilalle on perustettu työ- ja elinkeinoministeriö.

7.12 Laki huoltovarmuuden turvaamisesta

12 a §. Rahaston tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoa koskevat laskelmat perustuvat rahaston vahvistettuun tilinpäätökseen.

7.13 Laki valtion asuntorahastosta

5 §. Rahaston tilinpäätös tulisi vahvistaa huhtikuun lopun sijasta huhtikuun 15. päivään mennessä. Tarkoituksena on, että hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät rahastoa koskevat laskelmat perustuvat rahaston vahvistettuun tilinpäätökseen.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Talousarviolakia täsmentää talousarvioasetus, jossa säädetään tarkemmin menettelytavoista ja yksityiskohdista. Asetuksessa on yksityiskohtaisempaa sääntelyä, josta ei ole tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla. Nykyisen 26 §:n asetuksenantovaltuudet ehdotetaan kumottavaksi, sillä ne eivät vastaa perustuslain asetuksenantovaltuuksille asettamia täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksia. Tästä johtuen esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi useita talousarviolain asetuksenantovaltuuksia ja määräyksenantovaltuuksia. Talousarviolain 12 a §:ään lisättäisiin asetuksenantovaltuus valtion keskuskirjanpidosta, 14 §:ään valtion kirjanpidosta, 17 §:ään hallituksen vuosikertomukseen sisältyvistä julkista taloutta, valtiontaloutta sekä valtion toimintaa ja sen yhteiskunnallista ja tuloksellisuutta koskevista tiedoista ja 17 b §:ään valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien ja niitä koskevien liitteiden laadinnasta ja sisällöstä. Lisäksi 24 a §:n asetuksenantovaltuutta täsmennettäisiin lisäämällä asetuksenantovaltuuteen kassanhallinnan järjestäminen sekä kassavarojen sijoittaminen.

Talousarviolakia ja talousarvioasetusta täydentävät useat valtioneuvoston, valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräykset ja ohjeet. Talousarviolain määräyksenantovaltuuksia ehdotetaan täsmennettäväksi ja vastaavasti talousarvioasetuksesta kumottaisiin useita säännöksiä, jotka sisältävät määräyksenantovaltuuksia. Näillä muutoksilla ei ole tarkoitus muuttaa nykyisiä tehtäviä ja toimivaltuuksia. Talousarvioasetuksen 41 b §:n 1 momentin mukaista valtion keskuskirjanpitoa koskevaa valtiovarainministeriön määräyksenantovaltuutta ei kuitenkaan siirrettäisi lakiin, koska valtion keskuskirjanpidosta on tarkoituksenmukaisempaa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston määräyksenantovaltuuksista säädettäisiin lain 10 a ja 10 b §:ssä ja valtiovarainministeriön määräyksenantovaltuuksista lain 10 a, 10 b, 12, 17 a, 17 b, 21 ja 24 a §:ssä. Valtiokonttorin määräyksenantovaltuuksista säädettäisiin lain 24 c §:ssä aikaisempaa täsmällisemmin. Ministeriöt voisivat antaa hallinnonalallaan tarkentavia määräyksiä toiminnan ja talouden suunnittelusta talousarviolain 12 §:n nojalla. Talousarviolain 26 §:n nojalla virastojen ja laitosten ohje- ja johtosäännöissä voidaan antaa tämän lain nojalla annettuja säännöksiä sekä valtioneuvoston, valtiovarainministeriön ja valtiokonttorin määräyksiä tarkentavia määräyksiä.

Talousarviolain 14 §:n nojalla valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä antaa luvan poiketa kirjanpitoa koskevista talousarviolain nojalla annetun asetuksen säännöksistä. Talousarviolain 17 a, 17 b ja 21 §:n nojalla valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä antaa luvan poiketa talousarviolain nojalla annetuista valtion tilinpäätöstä, yhdisteltyjä laskelmia ja kirjanpitoyksikön tilinpäätöstä koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

Hallituksen vuosikertomukseen sisällyvistä tiedoista ja laadinnasta säädetään nykyisin talousarviolain 17 §:ään sisältyvän asetuksenantovaltuuden nojalla talousarvioasetuksessa. Jatkossa hallituksen vuosikertomusta koskevat asetuksenantovaltuudet sisältyisivät valtioneuvostolain 9 a §:n 3 momenttiin ja talousarviolain 17 §:n 2 momenttiin. Näiden asetuksenantovaltuuksien nojalla on tarkoitus antaa yksi yhteinen asetus, joka esiteltäisiin valtioneuvoston kansliasta. Asetus valmisteltaisiin yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2025. Valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta annetun lain 17 b §:ssä tarkoitettujen valtiontalouden yhdistellyt laskelmat laadittaisiin ensimmäisen kerran valtion vuoden 2025 tilinpäätöksen yhteydessä. Valtion liikelaitoksista annetun lain 6 ja 12 §:n muuttamisesta annetun lain 6 §:ää sovellettaisiin ensimmäisen kerran valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja vuoden 2025 lisätalousarvioesityksiin sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Metsähallituksen annetun lain 8 ja 33 §:n muuttamisesta annetun lain 8 §:ää sovellettaisiin ensimmäisen kerran valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja vuoden 2025 lisätalousarvioesityksiin sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

10 Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestys

Perustuslain 46 §:n mukaan valtioneuvoston tulee antaa vuosittain eduskunnalle kertomus hallituksen toiminnasta sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään valtioneuvostosta annetun lain 9 a §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto antaa eduskunnalle kalenterivuositain hallituksen toimintaa ja valtiontalouden hoitoa koskevan hallituksen vuosikertomuksen. Pykälän 2 momentissa on informatiivinen säännös, jonka mukaan hallituksen vuosikertomuksesta säädetään lisäksi valtion talousarviosta annetussa laissa. Hallituksen vuosikertomukseen sisällytettävistä taloudellisista tiedoista säädetään talousarviolain 17 §:ssä. Nyt valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettäväksi ehdotetut yhdistellyt laskelmat osaltaan edistävistä eduskunnan tiedonsaantia valtiontalouden hoidosta.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriöt voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksenantajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä lähtökohtana on ollut sääntelyn täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusperiaate (ks. esim. PeVL 45/2016 vp, s. 4). Asetuksenantovaltuuden sisällön tulee ensinnäkin ilmetä laista. Lisäksi valtuus on rajattava tarkasti. Säänneltävästä asiasta on oltava riittävät perussäännökset, ja valtuus on suositeltua sijoittaa asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (ks. esim. PeVL 10/2016 vp ja s. 5; PeVL 49/2014 vp, s. 6).

Talousarviolain 26 §:n nykyiset asetuksenantovaltuudet ovat ajalta ennen nykyistä perustuslakia. Tästä syystä ne eivät osin vastaa nykyisiä asetuksenantovaltuuksille asetettuja tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä koskevia vaatimuksia. Tällaiset asetuksenantovaltuudet ehdotetaan kumottaviksi. Vastaavasti ehdotettavissa uusissa asetuksenantovaltuuksissa nykyiset täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimukset on otettu huomioon ja asetuksenantovaltuudet on pyritty sijoittamaan perussäännösten yhteyteen.

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Nykyisessä talousarvioasetuksessa on viranomaisten määräyksenantovaltuuksia, joiden nykyisen perustuslain mukaan kuuluisi olla laissa. Tällaiset määräyksenantovaltuudet on tarkoitus kumota ja uudet perustuslain vaatimuksia vastaavat määräyksenantovaltuudet otettaisiin lakiin. Osa nyt ehdotettavista valtioneuvoston ja ministeriöiden määräyksenantovaltuuksista on sinänsä luonteeltaan hallinnon sisäisiä määräyksiä, joita esimerkiksi valtioneuvosto ja valtiovarainministeriö voisivat antaa myös niille kuuluvan yleistoimivallan perusteella. Selkeyden vuoksi myös tällaiset määräyksenantovaltuudet ehdotetaan otettavaksi lakiin. Määräyksenantovaltuuksia olisi valtioneuvoston ja valtiovarainministeriön lisäksi myös Valtiokonttorilla. Valtiokonttorin määräyksenantovaltuudet koskevat esimerkiksi kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja maksuliikkeeseen liittyviä hallinnollisia yksityiskohtia ja ovat luonteeltaan sellaisia, ettei niistä ole tarkoituksenmukaista säätää lailla tai asetuksella.

Esitys ei sisällä perustuslain kannalta ongelmallisia säännöksiä ja voidaan hallituksen käsityksen mukaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 12 §:n 2 momentti, 12 a §:n 1 momentti, 14 §:n 4 momentti, 17 §, 17 a §:n 3 momentti sekä 21, 24 a, 24 c ja 26 §, sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 2 momentti, 17 a §:n 3 momentti sekä 21 ja 24 c § laissa 1216/2003, 12 a §:n 1 momentti ja 14 §:n 4 momentti laissa 1096/2009, 17 § laissa 17/2014 ja 24 a § laissa 217/2000, sekä

lisätään 10 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 217/2000, uusi 2 momentti, 10 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 217/2000, uusi 2 momentti, 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1096/2009, uusi 5 momentti ja 17 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1216/2003, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 17 b § seuraavasti:

10 a §

Talousarvioesityksen valmistelu

Valtioneuvosto voi antaa määräyksiä talousarvioehdotusten valmistelun perusteista. Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä talousarvioehdotusten laadinnasta.

10 b §

Talousarvion toimeenpaneminen

Valtioneuvosto voi antaa yleisiä määräyksiä talousarvion soveltamisesta. Valtiovarainministeriö voi antaa määräyksiä talousarvion seurannasta ja valtiontaloutta koskevien laskelmien ja selvitysten laatimisesta sekä tarkentavia määräyksiä talousarvion soveltamisesta.

12 §

Toiminta- ja taloussuunnittelu

Suunnittelusta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä toiminta- ja taloussuunnittelusta. Ministeriöt voivat antaa hallinnonalallaan asetusta ja valtiovarainministeriön määräyksiä tarkentavia määräyksiä toiminta- ja taloussuunnittelusta.

12 a §

Taloushallinto-organisaatio

Valtio on talousarviotaloudestaan kirjanpitovelvollinen, joka jakautuu kirjanpitoyksiköihin. Kirjanpitoyksiköiden kirjanpitotiedot kerätään valtion keskuskirjanpitoon valtion tilinpäätöksen laatimista varten. Keskuskirjanpitoon kerätään myös valtion talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen kirjanpitotiedot. Lisäksi keskuskirjanpitoon kerätään valtion liikelaitosten kirjanpitotiedot 17 b §:n 1 momentissa tarkoitettujen valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimiseksi. Valtiokonttori kerää kirjanpitotiedot ja hoitaa keskuskirjanpidon. Keskuskirjanpidosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Kirjanpito

Valtion kirjanpidosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja hyvän kirjanpitotavan noudattamiseksi antaa luvan poiketa kirjanpitoa koskevista 4 momentin nojalla annetun asetuksen säännöksistä.

17 §

Hallituksen vuosikertomuksessa esitettävät tiedot julkisesta taloudesta

Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä tarkoitettuun hallituksen vuosikertomukseen otetaan:

- 1) tarpeelliset tiedot julkisen talouden hoidosta;
- 2) valtion tilinpäätös ja sen yhteydessä esitettävät valtiontalouden yhdistellyt laskelmat sekä tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta;
- 3) tarpeelliset tiedot valtion toiminnasta ja sen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta.

Hallituksen vuosikertomukseen otetaan myös valtion liikelaitosten, liikelaitoskonsernien sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tuotto- ja kululaskelmat tai tuloslaskelmat ja taseet sekä tärkeimmät tiedot niiden toiminnasta ja tuloksellisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallituksen vuosikertomukseen otettavista julkista taloutta, valtiontaloutta sekä valtion toimintaa ja sen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta koskevista tiedoista.

17 a §

Valtion tilinpäätös

Valtion tilinpäätöksen laadinnasta ja sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtiovarainministeriö määrää valtion tilinpäätöksen laskelmien ja liitteiden kaavat sekä voi antaa tarkempia määräyksiä valtion tilinpäätöksen laadinnan yksityiskohdista.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja 18 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi antaa luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista valtion tilinpäätöstä koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

17 b §

Valtiontalouden yhdistellyt laskelmat

Valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitetään seuraavat valtion talousarvionaloutta, talousarvion ulkopuolisia valtion rahastoja ja valtion liikelaitoksia koskevat valtiontalouden yhdistellyt laskelmat ja niitä koskevat liitetiedot:

- 1) tuottoja ja kuluja kuvaava tuotto- ja kululaskelma;
- 2) varainhoitovuoden päättymisajankohdan taloudellista asemaa kuvaava tase;
- 3) rahavirtoja kuvaava rahoituslaskelma;
- 4) 18 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tarpeelliset liitetiedot.

Valtiokonttori laatii valtiontalouden yhdistellyt laskelmat liitteineen.

Valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien ja niitä koskevien liitteiden laadinnasta ja sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtiovarainministeriö määrää valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien ja liitteiden kaavat sekä voi antaa tarkempia määräyksiä valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien ja niiden liitteiden laadinnan yksityiskohdista.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja 18 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi antaa luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista yhdisteltyjä laskelmia koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

21 §

Kirjanpitoyksikön tilinpäätös ja toimintakertomus

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen ja tulosvastuun toteuttamista varten laadittavan toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta sekä kirjanpitoyksikön tuotoista ja kuluista, taloudellisesta asemasta ja toiminnallisesta tuloksellisuudesta (*kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen oikea ja riittävä kuva*).

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä niiden käsittelystä ja hyväksymisestä samoin kuin niiden johdosta annettavasta asianomaisen hallinnonalan ministeriön kannanotosta annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Valtiovarainministeriö määrää kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen laskelmien ja liitteiden kaavat sekä voi antaa tarkempia määräyksiä kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen laadinnan yksityiskohdista sekä tilinpäätökseen liitettävistä selvityksistä ja muista tiedoista.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja 1 momentissa tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi antaa luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista kirjanpitoyksikön tilinpäätöstä koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

24 a §

Velanhoito ja kassanhallinta

Valtion velanhoidon ja kassanhallinnan järjestämisestä sekä kassavarojen sijoittamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

Valtiovarainministeriö voi antaa Valtiokonttorille 1 momentin nojalla säädettyä asetusta täydentäviä määräyksiä velanhoidosta, kassanhallinnasta ja kassavarojen sijoittamisesta sekä kassavirtaennusteiden ja muiden laskelmien laatimisesta.

24 c §

Määräystenantovaltuus

Valtiokonttori antaa tarvittavat määräykset virastoille, laitoksille ja talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille:

- 1) liikekirjanpidon tileistä, talousarviokirjanpidossa käytettävistä teknisistä tileistä sekä kirjanpidon järjestämisen ja tilinpäätöksen laadinnan muista yksityiskohdista;
- 2) maksuliikkeen hoitamisen ja kassavirtaennusteiden laatimisen yksityiskohdista;
- 3) valtuuksien seurannan järjestämisen yksityiskohdista;
- 4) laskentatoimen hoidon sekä muiden taloushallinnon toimintojen ja menettelytapojen yksityiskohdista;
- 5) kirjanpito-, tilinpäätös- ja muiden tietojen toimittamisesta keskuskirjanpitoa ja valtion tilinpäätöksen ja sen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten; sekä
- 6) 1–4 kohdassa tarkoitettujen tehtävien hoidon sisäisen valvonnan järjestämisen yksityiskohdista.

26 §

Virastojen ja laitosten ohje- ja johtosäännöt

Virastojen ja laitosten ohje- ja johtosäännöissä voidaan antaa tämän lain nojalla annettuja säännöksiä sekä valtioneuvoston, valtiovarainministeriön ja valtiokonttorin määräyksiä tarkentavia määräyksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 17 b §:n mukaiset valtiontalouden yhdistellyt laskelmat laaditaan ensimmäisen kerran valtion vuoden 2025 tilinpäätöksen yhteydessä.

2.

Laki

talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain (869/2012) 6 § seuraavasti:

6 §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää valtioneuvoston tekemässä julkisen talouden monivuotisessa suunnittelussa käytettävien julkisen talouden ja sen alasektoreiden tuloja, menoja, alijäämää, velkaa ja muita vastaavia seikkoja koskevien finanssipoliittisten tavoitteiden asettamisesta, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisen arvioinnissa käytettävistä ennuste-, tilasto- ja muista tiedoista sekä tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisten valtioneuvoston toimenpiteiden suunnittelusta sekä suunnitelman valmistelun vaiheista ja valmistelussa noudatettavista menettelytavoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

valtion eläkerahastosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkerahastosta annetun lain (1297/2006) 9 § seuraavasti:

9 §

Valtion eläkerahaston tilinpäätöksen vahvistaminen

Valtion eläkerahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö, joka päättää siinä yhteydessä niistä toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä muut ministeriön hankkimat selvitykset ja arvioinnit rahaston taloudesta, toiminnasta ja tuloksellisuudesta antavat aihetta. Valtiovarainministeriön on päätettävä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 6 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014) 6 luvun 2 § seuraavasti:

6 luku

Rahaston tilinpäätös ja tilintarkastus

2 §

Rahaston tilinpäätöksen vahvistaminen

Rahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö, joka päättää siinä yhteydessä niistä toimista, joihin rahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä muut ministeriön hankkimat selvitykset ja arvioinnit rahaston taloudesta, toiminnasta ja tuloksellisuudesta antavat aihetta. Valtiovarainministeriön on päätettävä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

valtion liikelaitoksista annetun lain 6 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) 6 §:n 1 momentin 4 kohta ja 12 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on ensin mainittu laissa 1019/2020, sekä
lisätään 12 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

6 §

Eduskunnan ohjaustoimivalta

Valtion talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä eduskunta:

4) päättää liikelaitoksen seuraavalla tilikaudella tehtävien investointisitoumusten enimmäismäärästä.

12 §

Kirjanpito ja tilinpäätös

Valtioneuvosto vahvistaa liikelaitoksen tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä. Valtioneuvosto päättää tilinpäätöksen perusteella liikelaitoksen voiton tuloutuksesta valtion talousarvioon sekä muista toimenpiteistä, joihin liikelaitoksen toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä.

Valtiokonttori voi antaa määräyksiä tietojen toimittamisesta valtion keskuskirjanpidon hoitamista ja valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 b §:ssä tarkoitettujen valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtionalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 6 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen. Vuoden 2025 lisätalousarvioesityksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki

Metsähallituksesta annetun lain 8 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 33 §:n 3 momentti sekä
lisätään 33 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

8 §

Eduskunnan ja valtioneuvoston ohjaustoimivalta

Valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunta:

4) päättää Metsähallituksen liiketoiminnan osalta tilikaudella tehtävien investointisitoumusten enimmäismäärästä.

33 §

Kirjanpito ja tilinpäätös

Valtioneuvosto vahvistaa Metsähallituksen ja Metsähallituskonsernin tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä. Valtioneuvosto päättää tilinpäätöksen perusteella Metsähallituksen voiton tuloutuksesta valtion talousarvioon sekä muista toimenpiteistä, joihin Metsähallituksen toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä.

Valtiokonttori voi antaa määräyksiä tietojen toimittamisesta valtion keskuskirjanpidon hoitamista ja valtion talousarviosta annetun lain 17 b §:ssä tarkoitettujen valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 8 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen. Vuoden 2025 lisätalousarvioesityksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki

valtioneuvostosta annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa
16/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

9 a §

Hallituksen vuosikertomus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallituksen vuosikertomukseen sisällytettävistä tiedoista koskien hallituksen toimintaa ja menettelystä vuosikertomuksen laatimiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

palosuojelurahastolain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palosuojelurahastolain (306/2003) 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1355/2018, seuraavasti:

12 §

Kirjanpito, maksuliike ja tilinpäätös

Sisäministeriö päättää rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta, rahaston ylijäämän käyttämisestä ja alijäämän kattamisesta rahaston varoista sekä muista toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös antaa aihetta. Sisäministeriö hankkii rahaston tilintarkastajien lausunnon lisäksi päätöksensä perustaksi tarvittavat tiedot ja selvitykset rahaston taloudesta ja toiminnasta. Sisäministeriö vahvistaa tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

maatalouden interventiorahastosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden interventiorahastosta annetun lain (1206/1994) 9 § seuraavasti:

9 §

Tilinpäätöksen vahvistaminen

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa rahaston tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1010/2018, seuraavasti:

4 §

Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastajat

Rahaston kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Rahaston tilinpäätöslaskelmiin kuuluu myös rahaston käyttösuunnitelman toteutumalaskelma. Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätöksen ja toimittaa sen liikenne- ja viestintäministeriölle vahvistettavaksi. Liikenne- ja viestintäministeriö vahvistaa rahaston tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

valtiantakuurahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiantakuurahastosta annetun lain (444/1998) 8 § seuraavasti:

8 §

Rahaston talousarvio ja tilinpäätös

Rahasto on osa valtion keskuskirjanpitoa. Työ- ja elinkeinoministeriö huolehtii rahaston kirjanpidosta ja vahvistaa rahaston talousarvion erityisrahoitusyhtiön tilikautta vastaavalle ajanjaksolle. Valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 12 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 12 a §, sellaisena kuin se on laissa 225/2008, seuraavasti:

12 a §

Valtioneuvosto vahvistaa Huoltovarmuuskeskuksen tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä. Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen ja toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä vahvistaessaan valtioneuvosto voi keskuksen hallituksen esityksestä päättää huoltovarmuusrahastoon kertyneiden varojen siirtämisestä valtion talousarvioon, jos ne eivät ole välttämättömiä valtioneuvoston 2 §:n 2 momentin nojalla asettamien huoltovarmuuden tavoitteiden toteuttamiseksi tai 15 §:ssä säädettyjen menojen kattamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

valtion asuntorahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion asuntorahastosta annetun lain (1144/1989) 5 §:n 4 momentti, sellaisena
kuin se on laissa 72/2007, seuraavasti:

5 §

Ympäristöministeriö päättää varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivään mennessä
rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös antaa
aihetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 10.10.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Valtiovarainministeri Riikka Purra

1.

Laki

valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 12 §:n 2 momentti, 12 a §:n 1 momentti, 14 §:n 4 momentti, 17 §, 17 a §:n 3 momentti sekä 21, 24 a, 24 c ja 26 §, sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 2 momentti, 17 a §:n 3 momentti sekä 21 ja 24 c § laissa 1216/2003, 12 a §:n 1 momentti ja 14 §:n 4 momentti laissa 1096/2009, 17 § laissa 17/2014 ja 24 a § laissa 217/2000, sekä
lisätään 10 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 217/2000, uusi 2 momentti, 10 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 217/2000, uusi 2 momentti, 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1096/2009, uusi 5 momentti ja 17 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1216/2003, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 17 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 a §

10 a §

Talousarvioesityksen valmistelu

Talousarvioesityksen valmistelu

Valtioneuvosto voi antaa määräyksiä talousarvioehdotusten valmistelun perusteista. Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä talousarvioehdotusten laadinnasta.

10 b §

10 b §

Talousarvion toimeenpaneminen

Talousarvion toimeenpaneminen

Valtioneuvosto voi antaa yleisiä määräyksiä talousarvion soveltamisesta. Valtiovarainministeriö voi antaa määräyksiä talousarvion seurannasta ja valtiontaloutta koskevien laskelmien ja selvitysten laatimisesta sekä tarkentavia määräyksiä talousarvion soveltamisesta.

12 §

12 §

Toiminta- ja taloussuunnittelu

Toiminta- ja taloussuunnittelu

Suunnittelusta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Suunnittelusta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä toiminta- ja taloussuunnittelusta. Ministeriöt voivat antaa hallinnonalallaan asetusta ja valtiovarainministeriön määräyksiä tarkentavia määräyksiä toiminta- ja taloussuunnittelusta.

12 a §

12 a §

Taloushallinto-organisaatio

Taloushallinto-organisaatio

Valtio on talousarviotaloudestaan kirjanpitovelvollinen, joka jakautuu kirjanpitoyksiköihin. Kirjanpitoyksiköiden kirjanpitotiedot kerätään valtion keskuskirjanpitoon valtion tilinpäätöksen laatimista varten. Valtiokonttori kerää kirjanpitotiedot ja hoitaa keskuskirjanpidon.

Valtio on talousarviotaloudestaan kirjanpitovelvollinen, joka jakautuu kirjanpitoyksiköihin. Kirjanpitoyksiköiden kirjanpitotiedot kerätään valtion keskuskirjanpitoon valtion tilinpäätöksen laatimista varten. Keskuskirjanpitoon kerätään myös valtion talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen kirjanpitotiedot. Lisäksi keskuskirjanpitoon kerätään valtion liikelaitosten kirjanpitotiedot 17 b §:n 1 momentissa tarkoitettujen valtionalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimiseksi. Valtiokonttori kerää kirjanpitotiedot ja hoitaa keskuskirjanpidon. Keskuskirjanpidosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

14 §

14 §

Kirjanpito

Kirjanpito

Liikelaitosten kirjanpidosta säädetään erikseen.

Valtion kirjanpidosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja hyvän kirjanpitotavan noudattamiseksi antaa luvan poiketa kirjanpitoa koskevasta 4 momentin nojalla annetun asetuksen säännöksistä.

17 §

Hallituksen vuosikertomus

Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä tarkoitettuun hallituksen vuosikertomukseen otetaan valtion tilinpäätös ja tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä tiedot valtion toiminnasta ja sen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Hallituksen vuosikertomukseen otetaan myös valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätökset sekä tärkeimmät tiedot niiden toiminnasta ja tuloksellisuudesta.

17 a §

Valtion tilinpäätös

Valtion tilinpäätöksen laadinnasta ja sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Hallituksen vuosikertomuksessa esitettävät tiedot julkisesta taloudesta

Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä tarkoitettuun hallituksen vuosikertomukseen otetaan:

1) tarpeelliset tiedot julkisen talouden hoidosta;

2) valtion tilinpäätös ja sen yhteydessä esitettävät valtiontalouden yhdistellyt laskelmat sekä tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta;

3) tarpeelliset tiedot valtion toiminnasta ja sen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta.

Hallituksen vuosikertomukseen otetaan myös valtion liikelaitosten, liikelaitoskonsernien sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tuotto- ja kululaskelmat tai tuloslaskelmat ja taseet sekä tärkeimmät tiedot niiden toiminnasta ja tuloksellisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallituksen vuosikertomukseen otettavista julkista taloutta, valtiontaloutta sekä valtion toimintaa ja sen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta koskevista tiedoista.

17 a §

Valtion tilinpäätös

Valtion tilinpäätöksen laadinnasta ja sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtiovarainministeriö määrää valtion tilinpäätöksen laskelmien ja liitteiden kaavat sekä voi antaa tarkempia määräyksiä valtion tilinpäätöksen laadinnan yksityiskohdista.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja 18 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

varmistamiseksi antaa luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista valtion tilinpäätöstä koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

17 b §

Valtiontalouden yhdistellyt laskelmat

Valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitetään seuraavat valtion talousarviotaloutta, talousarvion ulkopuolisia valtion rahastoja ja valtion liikelaitoksia koskevat valtiontalouden yhdistellyt laskelmat ja niitä koskevat liitetiedot:

- 1) tuottoja ja kuluja kuvaava tuotto- ja kululaskelma;*
- 2) varainhoitovuoden päättymisajankohdan taloudellista asemaa kuvaava tase;*
- 3) rahavirtoja kuvaava rahoituslaskelma;*
- 4) 18 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tarpeelliset liitetiedot.*

Valtiokonttori laatii valtiontalouden yhdistellyt laskelmat liitteineen.

Valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien ja niitä koskevien liitteiden laadinnasta ja sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtiovarainministeriö määrää valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien ja liitteiden kaavat sekä voi antaa tarkempia määräyksiä valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien ja niiden liitteiden laadinnan yksityiskohdista.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja 18 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi antaa luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista yhdisteltyjä laskelmia koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

21 §

Virastojen ja laitosten tilinpäätökset ja toimintakertomukset

Viraston ja laitoksen tilinpäätöksen ja tulosvastuun toteuttamista varten laadittavan toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta

21 §

Kirjanpitoyksikön tilinpäätös ja toimintakertomus

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen ja tulosvastuun toteuttamista varten laadittavan toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta

Voimassa oleva laki

sekä viraston ja laitoksen tuotoista ja kuluista, taloudellisesta asemasta ja toiminnallisesta tuloksellisuudesta (*oikea ja riittävä kuva*).

Viraston ja laitoksen tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä niiden käsittelystä ja hyväksymisestä samoin kuin niiden johdosta annettavasta asianomaisen hallinnonalan ministeriön kannanotosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

24 a §

Velanhoito

Valtion velanhoidon järjestämisestä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

24 c §

Määräystenantovaltuus

Valtiokonttori voi antaa määräyksiä virastojen, laitosten ja talousarvion

Ehdotus

sekä *kirjanpitoyksikön* tuotoista ja kuluista, taloudellisesta asemasta ja toiminnallisesta tuloksellisuudesta (***kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen oikea ja riittävä kuva***).

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä niiden käsittelystä ja hyväksymisestä samoin kuin niiden johdosta annettavasta asianomaisen hallinnonalan ministeriön kannanotosta annetaan *tarkemmat säännökset* valtioneuvoston asetuksella. *Valtiovarainministeriö määrää kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen laskelmien ja liitteiden kaavat sekä voi antaa tarkempia määräyksiä kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen laadinnan yksityiskohdista sekä tilinpäätökseen liitettävistä selvityksistä ja muista tiedoista.*

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä ja I momentissa tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi antaa luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista kirjanpitoyksikön tilinpäätöstä koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

24 a §

Velanhoito ja kassanhallinta

Valtion velanhoidon ja kassanhallinnan järjestämisestä sekä kassavarojen sijoittamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

Valtiovarainministeriö voi antaa Valtiokonttorille I momentin nojalla säädettyä asetusta täydentäviä määräyksiä velanhoidosta, kassanhallinnasta ja kassavarojen sijoittamisesta sekä kassavirtaennusteiden ja muiden laskelmien laatimisesta.

24 c §

Määräystenantovaltuus

Voimassa oleva laki

ulkopuolella olevien valtion rahastojen kirjanpidon, maksuliikkeen ja laskentatoimen hoidon, tilinpäätöksen laadinnan sekä muiden taloushallinnon toimintojen ja menettelytapojen yksityiskohdista.

26 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Asetuksella voidaan säätää valtion tulo- ja menoarvioon, kirjanpitoon, tilinpäätökseen sekä virastojen ja laitosten sisäiseen valvontaan liittyvistä asioista, jollei niistä ole nimenomaisen säännöksen nojalla säädettävä lailla.

Asetuksessa säädetyistä asioista voidaan antaa määräyksiä ja ohjeita myös valtiovarainministeriön päätöksellä ja virastojen ja laitosten ohjesäännöissä.

Ehdotus

Valtiokonttori antaa tarvittavat määräykset virastoille, laitoksille ja talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille:

1) *liikekirjanpidon tileistä, talousarviokirjanpidossa käytettävistä teknisistä tileistä sekä kirjanpidon järjestämisen ja tilinpäätöksen laadinnan muista yksityiskohdista;*

2) *maksuliikkeen hoitamisen ja kassavirtaennusteiden laatimisen yksityiskohdista;*

3) *valtuuksien seurannan järjestämisen yksityiskohdista;*

4) *laskentatoimen hoidon sekä muiden taloushallinnon toimintojen ja menettelytapojen yksityiskohdista;*

5) *kirjanpito-, tilinpäätös- ja muiden tietojen toimittamisesta keskuskirjanpitoa ja valtion tilinpäätöksen ja sen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten; sekä*

6) *1–4 kohdassa tarkoitettujen tehtävien hoidon sisäisen valvonnan järjestämisen yksityiskohdista.*

26 §

Virastojen ja laitosten ohje- ja johtosäännöt

Virastojen ja laitosten ohje- ja johtosäännöissä voidaan antaa tämän lain nojalla annettuja säännöksiä sekä valtioneuvoston, valtiovarainministeriön ja valtiokonttorin määräyksiä tarkentavia määräyksiä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lain 17 b §:n mukaiset valtiontalouden yhdistellyt laskelmat laaditaan ensimmäisen kerran valtion vuoden 2025 tilinpäätöksen yhteydessä.*

2.

Laki

talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain (869/2012) 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Asetuksenantovaltuus

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää valtioneuvoston tekemässä julkisen talouden monivuotisessa suunnittelussa käytettävien julkisen talouden ja sen alasektoreiden tuloja, menoja, alijäämää, velkaa ja muita vastaavia seikkoja koskevien finanssipoliittisten tavoitteiden asettamisesta, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisen arvioinnissa käytettävistä ennuste-, tilasto- ja muista tiedoista sekä tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisten valtioneuvoston toimenpiteiden suunnittelusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää valtioneuvoston tekemässä julkisen talouden monivuotisessa suunnittelussa käytettävien julkisen talouden ja sen alasektoreiden tuloja, menoja, alijäämää, velkaa ja muita vastaavia seikkoja koskevien finanssipoliittisten tavoitteiden asettamisesta, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisen arvioinnissa käytettävistä ennuste-, tilasto- ja muista tiedoista sekä tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisten valtioneuvoston toimenpiteiden suunnittelusta *sekä suunnitelman valmistelun vaiheista ja valmistelussa noudatettavista menettelytavoista.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

valtion eläkerahastosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkerahastosta annetun lain (1297/2006) 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

*Valtion eläkerahaston tilinpäätöksen
vahvistaminen*

*Valtion eläkerahaston tilinpäätöksen
vahvistaminen*

Valtion eläkerahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö, joka päättää siinä yhteydessä niistä toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä muut ministeriön hankkimat selvitykset ja arvioinnit rahaston taloudesta, toiminnasta ja tuloksellisuudesta antavat aihetta. Valtiovarainministeriön on päätettävä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 30 päivänä.

Valtion eläkerahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö, joka päättää siinä yhteydessä niistä toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä muut ministeriön hankkimat selvitykset ja arvioinnit rahaston taloudesta, toiminnasta ja tuloksellisuudesta antavat aihetta. Valtiovarainministeriön on päätettävä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 6 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014) 6 luvun 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

6 luku

Rahaston tilinpäätös ja tilintarkastus

Rahaston tilinpäätös ja tilintarkastus

2 §

2 §

Rahaston tilinpäätöksen vahvistaminen

Rahaston tilinpäätöksen vahvistaminen

Rahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö, joka päättää siinä yhteydessä niistä toimista, joihin rahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä muut ministeriön hankkimat selvitykset ja arvioinnit rahaston taloudesta, toiminnasta ja tuloksellisuudesta antavat aihetta. Valtiovarainministeriön on päätettävä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 30 päivänä.

Rahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö, joka päättää siinä yhteydessä niistä toimista, joihin rahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä muut ministeriön hankkimat selvitykset ja arvioinnit rahaston taloudesta, toiminnasta ja tuloksellisuudesta antavat aihetta. Valtiovarainministeriön on päätettävä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

valtion liikelaitoksista annetun lain 6 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) 6 §:n 1 momentin 4 kohta ja 12 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on ensin mainittu laissa 1019/2020, sekä
lisätään 12 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Eduskunnan ohjaustoimivalta

Eduskunnan ohjaustoimivalta

Valtion talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä eduskunta:

Valtion talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä eduskunta:

4) hyväksyy liikelaitoksen seuraavan tilikauden investointien enimmäismäärän sekä valtuutuksen tehdä sellaisia investointeja koskevia sitoumuksia, joista aiheutuu menoja tätä myöhemmille tilikausille.

4) *päätää* liikelaitoksen *seuraavalla tilikaudella tehtävien investointisitoumusten enimmäismäärästä.*

12 §

12 §

Kirjanpito ja tilinpäätös

Kirjanpito ja tilinpäätös

Valtioneuvosto vahvistaa liikelaitoksen tilinpäätöksen. Valtioneuvosto päättää tilinpäätöksen perusteella liikelaitoksen voiton tuloutuksesta valtion talousarvioon sekä muista toimenpiteistä, joihin liikelaitoksen toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä.

Valtioneuvosto vahvistaa liikelaitoksen tilinpäätöksen *viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.* Valtioneuvosto päättää tilinpäätöksen perusteella liikelaitoksen voiton tuloutuksesta valtion talousarvioon sekä muista toimenpiteistä, joihin liikelaitoksen toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä.

Valtiokonttori voi antaa määräyksiä tietojen toimittamisesta valtion keskuskirjanpidon hoitamista ja valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 b §:ssä tarkoitettujen valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
. Lain 6 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran
valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen.
Vuoden 2025 lisätalousarvioesityksiin
sovelletaan tämän lain voimaan tullessa
voimassa olleita säännöksiä.*

6.

Laki

Metsähallituksesta annetun lain 8 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 33 §:n 3 momentti sekä
lisätään 33 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

*Eduskunnan ja valtioneuvoston
ohjaustoimivalta*

*Eduskunnan ja valtioneuvoston
ohjaustoimivalta*

Valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunta:

Valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunta:

4) hyväksyy Metsähallituksen liiketoiminnan osalta tilikauden investointien enimmäismäärän sekä valtuutuksen tehdä sellaisia investointeja koskevia sitoumuksia, joista aiheutuu menoja tätä myöhemmille tilikausille.

4) *päätää* Metsähallituksen liiketoiminnan osalta tilikaudella *tehtävien investointisitoumusten enimmäismäärästä*.

33 §

33 §

Kirjanpito ja tilinpäätös

Kirjanpito ja tilinpäätös

Voimassa oleva laki

Valtioneuvosto vahvistaa Metsähallituksen ja Metsähallituskonsernin tilinpäätöksen. Valtioneuvosto päättää tilinpäätöksen perusteella Metsähallituksen voiton tuloutuksesta valtion talousarvioon sekä muista toimenpiteistä, joihin Metsähallituksen toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä.

Ehdotus

Valtioneuvosto vahvistaa Metsähallituksen ja Metsähallituskonsernin tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä. Valtioneuvosto päättää tilinpäätöksen perusteella Metsähallituksen voiton tuloutuksesta valtion talousarvioon sekä muista toimenpiteistä, joihin Metsähallituksen toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä.

Valtiokonttori voi antaa määräyksiä tietojen toimittamisesta valtion keskuskirjanpidon hoitamista ja valtion talousarviosta annetun lain 17 b §:ssä tarkoitettujen valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien laatimista varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 8 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen. Vuoden 2025 lisätalousarvioesityksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki

valtioneuvostosta annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa
16/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

9 a §

Hallituksen vuosikertomus

Hallituksen vuosikertomus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallituksen vuosikertomukseen sisällytettävistä tiedoista koskien hallituksen toimintaa ja menettelystä vuosikertomuksen laatimiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

palosuojelurahastolain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palosuojelurahastolain (306/2003) 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1355/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Kirjanpito, maksuliike ja tilinpäätös

Kirjanpito, maksuliike ja tilinpäätös

Sisäministeriö päättää rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta, rahaston ylijäämän käyttämisestä ja alijäämän kattamisesta rahaston varoista sekä muista toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös antaa aihetta. Sisäministeriö hankkii rahaston tilintarkastajien lausunnon lisäksi päätöksensä perustaksi tarvittavat tiedot ja selvitykset rahaston taloudesta ja toiminnasta.

Sisäministeriö päättää rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta, rahaston ylijäämän käyttämisestä ja alijäämän kattamisesta rahaston varoista sekä muista toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös antaa aihetta. Sisäministeriö hankkii rahaston tilintarkastajien lausunnon lisäksi päätöksensä perustaksi tarvittavat tiedot ja selvitykset rahaston taloudesta ja toiminnasta. *Sisäministeriö vahvistaa tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

maatalouden interventiorahastosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden interventiorahastosta annetun lain (1206/1994) 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Tilinpäätöksen vahvistaminen

Tilinpäätöksen vahvistaminen

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa rahaston tilinpäätöksen.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa rahaston tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1010/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastajat

Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastajat

Rahaston kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta

Rahaston kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Rahaston tilinpäätöslaskelmiin kuuluu myös rahaston käyttösuunnitelman toteutumalaskelma. Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätöksen ja toimittaa sen liikenne- ja viestintäministeriölle vahvistettavaksi.

annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Rahaston tilinpäätöslaskelmiin kuuluu myös rahaston käyttösuunnitelman toteutumalaskelma. Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätöksen ja toimittaa sen liikenne- ja viestintäministeriölle vahvistettavaksi. *Liikenne- ja viestintäministeriö vahvistaa rahaston tilinpäätöksen viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

valtiontakuurahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) 8 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Rahaston talousarvio ja tilinpäätös

Rahaston talousarvio ja tilinpäätös

Rahasto on osa valtion keskuskirjanpitoa. Kauppa- ja teollisuusministeriö huolehtii rahaston kirjanpidosta ja vahvistaa rahaston talousarvion erityisrahoitusyhtiön tilikautta vastaavalle ajanjaksolle. Valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen.

Rahasto on osa valtion keskuskirjanpitoa. *Työ- ja elinkeinoministeriö* huolehtii rahaston kirjanpidosta ja vahvistaa rahaston talousarvion erityisrahoitusyhtiön tilikautta vastaavalle ajanjaksolle. Valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen *viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivänä.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 12 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 12 a §, sellaisena kuin se on laissa 225/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 a §
Valtioneuvosto vahvistaa
Huoltovarmuuskeskuksen tilinpäätöksen.
Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen ja
toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä
vahvistaessaan valtioneuvosto voi keskuksen
hallituksen esityksestä päättää
huoltovarmuusrahastoon kertyneiden varojen
siirtämisestä valtion talousarvioon, jos ne
eivät ole välttämättömiä valtioneuvoston 2 §:n
2 momentin nojalla asettamien
huoltovarmuuden tavoitteiden toteuttamiseksi
tai 15 §:ssä säädettyjen menojen kattamiseksi.

12 a §
Valtioneuvosto vahvistaa
Huoltovarmuuskeskuksen tilinpäätöksen
viimeistään varainhoitovuotta seuraavan
huhtikuun 15 päivänä. Tilinpäätös sisältää
tuloslaskelman, taseen ja
toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä
vahvistaessaan valtioneuvosto voi keskuksen
hallituksen esityksestä päättää
huoltovarmuusrahastoon kertyneiden varojen
siirtämisestä valtion talousarvioon, jos ne
eivät ole välttämättömiä valtioneuvoston 2 §:n
2 momentin nojalla asettamien
huoltovarmuuden tavoitteiden toteuttamiseksi
tai 15 §:ssä säädettyjen menojen kattamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

valtion asuntorahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion asuntorahastosta annetun lain (1144/1989) 5 §:n 4 momentti, sellaisena
kuin se on laissa 72/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Ympäristöministeriö päättää huhtikuun loppuun mennessä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös antaa aihetta.

Ympäristöministeriö päättää varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 15 päivään mennessä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös antaa aihetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

valtion talousarviosta annetun asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

kumotaan valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 1 b §:n 4 momentti, 10 §:n 3 momentti, 12 §:n 2 momentti, 13 §:n 4 momentti, 15 §, 21 §:n 2 momentti, 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 4 momentti, 29 §:n 3 momentti, 32 §, 37 §:n 2 momentti, 40 §:n 1 ja 3 momentti, 41 b §, 41 c §:n 4 momentti, 42 b §:n 4 momentti, 46 §:n 5 momentti, 54 a §:n 2 momentti, 61 §:n 2 momentti, 62 §, 64 §:n 2 momentti, 66 b §:n 5 momentti, 66 g §:n 5 momentti, 68 §, 8 a luku sekä 74 §,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 b §:n 4 momentti, 37 §:n 2 momentti ja 64 §:n 2 momentti asetuksessa 254/2004, 10 §:n 3 momentti, 13 §:n 4 momentti, 27 §:n 4 momentti, 32 §, 40 §:n 1 momentti, 41 c §:n 4 momentti, 54 a §:n 2 momentti ja 61 §:n 2 momentti asetuksessa 1786/2009, 21 §:n 2 momentti ja 22 §:n 2 momentti asetuksessa 973/2008, 29 §:n 3 momentti asetuksessa 1435/2014, 40 §:n 3 momentti, 41 b §, 42 b §:n 4 momentti, 46 §:n 5 momentti, 66 b §:n 5 momentti ja 66 g §:n 5 momentti asetuksessa 600/1997, 62 § asetuksissa 254/2004 ja 1786/2009, 68 § asetuksessa 1165/2020 sekä 8 a luku asetuksessa 118/2016,

muutetaan 1 a §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentin 4 kohta, 28 §:n 4 momentti, 30 §:n 2 momentti, 39 §:n 2 momentti, 41 a §:n 2 momentti, 42 b §:n 1 ja 2 momentti, 43 §:n 1 momentti, 51 §, 53 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 54, 58 ja 59 §, 63 §:n 2 ja 4 momentti, 66 §:n 2 momentti, 66 e §:n 2 momentti, 66 h §:n 6, 7 ja 15 kohta, 67 §:n 3 momentti, 67 b § sekä 69 b §:n 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 a §:n 1 momentti asetuksessa 321/2003, 28 §:n 4 momentti asetuksessa 718/2002, 30 §:n 2 momentti asetuksessa 973/2008, 39 §:n 2 momentti, 51 §, 53 §:n 2 momentti, 63 §:n 4 momentti, 66 e §:n 2 momentti ja 69 b §:n 5 momentti asetuksessa 1786/2009, 41 a §:n 2 momentti, 42 b §:n 1 ja 2 momentti, 53 §:n 1 momentti, 58 § ja 66 §:n 2 momentti asetuksessa 600/1997, 43 §:n 1 momentti, 63 §:n 2 momentti ja 66 h §:n 6 kohta asetuksessa 1435/2014, 53 §:n 4 momentti sekä 54 ja 59 § asetuksessa 430/2018, 66 h §:n 15 kohta asetuksessa 254/2004, 66 h §:n 7 kohta asetuksessa 118/2016, 67 §:n 3 momentti asetuksessa 1053/2022 ja 67 b § asetuksissa 254/2004, 1253/2004 ja 1435/2014, sekä

lisätään 67 §:ään, sellaisena kuin se on asetuksissa 254/2004, 1786/2009 ja 1053/2022, uusi 4 momentti ja asetukseen uusi 67 c–67 f § sekä niiden edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

1 a §
Ministeriöiden tulee toimittaa ehdotuksensa hallinnonalansa kehyksiksi
valtiovarainministeriölle, joka laatii ehdotuksensa valtiontalouden kehyksiksi
talousarvioesityksen valmistelua varten.

12 §
Talousarvion tilijaottelu laaditaan osasto- ja pääluokkajakoja noudattaen ja siihen sisällytetään:

4) valtiovarainministeriön talousarviolain 10 b §:n nojalla määräämät asiat.

28 §

Valtion yleinen tulotili ja valtion yleinen menotili ovat valtiokonttorin hoidossa.

30 §

PM-tiliä käyttävät valtiokonttorin taloussäännössä määrätyt henkilöt.

39 §

Taloussäännössä on määrättävä menojen maksuunpanon menettelyistä kirjanpitoyksikössä.

41 a §

Kirjanpito on hoidettava riittävän yhtenäisiä, turvallisia sekä tarvittavat tiedot antavia järjestelmiä käyttäen.

42 b §

Liikekirjanpito käsittää vähintään tuotto- ja kululaskelman sekä taseen laatimiseksi tarvittavat tilit.

Talousarviokirjanpito käsittää talousarviolitit, siirrettyjen määrärahojen tilit ja muut tilit. Talousarviolitien ja niiden sisällön tulee vastata talousarviota ja sen tilijaottelua.

43 §

Kirjausten tulee perustua päivättyyn, numeroituun ja hyväksytyyn tositteeseen, joka todentaa kirjanpilotapahtuman. Muita kuin talousarviomenon osoittavia tositteita voidaan hyväksyä palvelukeskuksessa.

51 §

Kirjanpitoyksikön on varmistettava, että tilintekijän kirjanpito on tilintekijän toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen asianmukaisesti järjestetty.

53 §

Valtion keskuskirjanpito on järjestettävä siten, että sen perusteella voidaan laatia valtion liikekirjanpidon pääkirja, valtion talousarviokirjanpidon pääkirja ja valtion tilinpäätös sekä talousarviolain 17 b §:n 1 momentissa tarkoitetut valtionalouden yhdistellyt laskelmat samoin kuin valtion talousarvitaloutta, rahastotaloutta ja valtion liikelaitoksia koskevia selvityksiä.

Valtion liikekirjanpidon pääkirja laaditaan kirjanpitoyksikköjen liikekirjanpidon kirjanpitotietojen perusteella. Valtion talousarviokirjanpidon pääkirja laaditaan kirjanpitoyksikköjen talousarviokirjanpidon kirjanpitotietojen perusteella.

Valtion keskuskirjanpidon kirjanpitoaineistoon kuuluvat 1 momentissa tarkoitetut valtion kirjanpitokirjat ja yhdisteltyjen laskelmien laatimiseksi tarvittavat kirjanpitotiedot, 54 §:ssä tarkoitetut kirjanpitotiedot ja niistä laaditut 42 e §:ssä tarkoitetut täsmäytyslaskelmat, valtiokonttorin talousarviolain 24 c §:n nojalla määräämät valtuuksia ja niiden käyttöä koskevat ilmoitukset sekä tililuettelot ja muu keskuskirjanpidon hoitamiseksi tarvittava aineisto. Keskuskirjanpidon kirjaukset on tallennettava todennettavalla tavalla. Valtiokonttorin velvollisuudesta säilyttää kirjanpitoaineisto säädetään erikseen.

54 §

Kirjanpitoyksikön ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen kirjanpitotiedot ja muut keskuskirjanpidon hoitoa varten tarvittavat tiedot on toimitettava valtiokonttorille

keskuskirjanpitoa varten vähintään kultakin kalenterikuukaudelta. Keskuskirjanpitoa varten toimitettavat tiedot on asianmukaisesti allekirjoitettava.

58 §

Viraston ja laitoksen on pidettävä hallinnassaan olevasta vaihto-omaisuudesta varastokirjanpitoa, jollei valtiokonttori erityisestä syystä yksittäistapauksessa toisin määrää. Jos viraston tai laitoksen vaihto-omaisuuden arvo ja määrä on erityisen vähäinen, viraston tai laitoksen ei tarvitse pitää vaihto-omaisuudestaan varastokirjanpitoa. Viimeksi mainitussa tapauksessa viraston ja laitoksen on kuitenkin varainhoitovuoden päättyessä tehtävä inventaario vaihto-omaisuudestaan.

59 §

Viraston ja laitoksen hallinnassa olevasta kansallisomaisuudesta ja käyttöomaisuudesta on pidettävä käyttöomaisuuskirjanpitoa.

63 §

Tilinpäätös on laadittava ja hyväksyttävä viimeistään varainhoitovuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Tilinpäätöksen hyväksymisen jälkeen kirjanpitoyksikön on viipymättä julkaistava tilinpäätös yleisillä verkkosivuillaan, jollei julkisuuslaista tilinpäätöksen joidenkin osien osalta muuta johdu sekä lähetettävä tieto julkaisemisesta ministeriölle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille.

66 §

Kansallisomaisuutta on kulttuuri- ja luonnonperintöä oleva valtion omaisuus, jonka omistuksen ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden säilyttäminen ja säilymisen turvaaminen.

66 e §

Tase-erittelyt saadaan laatia koneelliselle tietovälineelle tarvittaessa selväkieliseen kirjalliseen muotoon saatettavalla tavalla.

66 h §

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liitteenä on esitettävä:

6) selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista;
7) selvitys kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistoista tase-erien mukaan eriteltyinä;

15) valtiovarainministeriön talousarviolain 21 §:n nojalla määräämät selvitykset;

67 §

Valtion tuotto- ja kululaskelma sekä valtion tase ja rahoituslaskelma laaditaan kirjanpitoyksikköjen kirjanpitotietoihin perustuvan valtion liikekirjanpidon pääkirjan

perusteella valtiovarainministeriön vahvistamien tuotto- ja kululaskelman, taseen ja rahoituslaskelman kaavojen mukaan. Valtion tilinpäätöksessä kirjanpitoyksiköiden välisten tuottojen ja kulujen, saamisten ja velkojen sekä rahoitustapahtumien vaikutus eliminoidaan ottaen huomioon asian olennaisuus. Eliminoitavat tuotot ja kulut, saamiset ja velat sekä rahoitustapahtumat vähennetään siltä tuotto- ja kululaskelman, taseen tai rahoituslaskelman riviltä, johon erä kuuluu. Valtiokonttori laatii eliminointilaskelman, joka osoittaa tehdyt eliminoinnit.

Valtion tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettava jatkuvasti samoja periaatteita. Niitä saadaan muuttaa vain, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

67 b §

Valtiokonttori laatii ehdotuksen valtion tilinpäätökseksi ja sen yhteydessä esitettäväksi valtiontalouden yhdistellyiksi laskelmiksi liitteineen ja antaa sen allekirjoitettuna varainhoitovuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä hallituksen vuosikertomuksen laadintaa varten valtiovarainministeriölle. Valtiokonttori laatii lisäksi valtiovarainministeriölle sen pyytämät hallituksen vuosikertomuksen valmistelussa tarvittavat selvitykset.

Valtiokonttorin ehdotuksen valtion tilinpäätökseksi ja sen yhteydessä esitettäväksi valtiontalouden yhdistellyiksi laskelmiksi tulee sisältää valtiokonttorin johdon antaman arviointi- ja vahvistuslausuma 69 §:ssä tarkoitetun sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävytydestä valtion keskuskirjanpidossa ja valtion tilinpäätöslaskelmien, valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien ja niiden liitteiden kokoamisessa sekä niihin liittyvissä menettelyissä.

Valtiokonttori laatii ministeriölle hallituksen vuosikertomukseen otettavaa ministeriön toimialan tuloksellisuuden kuvausta koskevan ehdotuksen laadintaa varten tarvittavat, valtion tilinpäätökseen ja keskuskirjanpitoon perustuvat laskelmat ja selvitykset.

Valtiokonttorin on säilytettävä ehdotus valtion tilinpäätökseksi ja sen yhteydessä esitettäväksi valtiontalouden yhdistellyiksi laskelmiksi liitteineen, arviointi- ja vahvistuslausuma, valtiokonttorin talousarviolain 24 c §:n nojalla määräämät kirjanpitoyksikön tai rahaston kirjanpitoon ja tilinpäätökseen perustuvat selvitykset sekä tilinpäätöksen ja valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien oikeellisuutta varmentavat laskelmat ja muu aineisto siten kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään.

Valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävät valtiontalouden yhdistellyt laskelmat

67 c §

Valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien tuotto- ja kululaskelma sekä tase ja rahoituslaskelma laaditaan kirjanpitoyksiköiden, talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen ja valtion liikelaitosten kirjanpilotietoihin perustuen.

67 d §

Valtiontalouden yhdisteltyjä laskelmia laadittaessa on noudatettava jatkuvasti samoja periaatteita. Niitä saadaan muuttaa vain, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Valtiontalouden yhdisteltyjä laskelmia laadittaessa tulee kirjanpitovelvollisten kirjanpilotiedot muuttaa siten, että ne ovat riittävän yhtenäisiä valtion kirjanpidossa noudatettavien talousarviolain ja tämän asetuksen mukaisten tilinpäätösperiaatteiden kanssa. Tästä saadaan poiketa erityisestä syystä edellyttäen, että poikkeamat eivät vaaranna oikean ja riittävän kuvan antamista.

67 e §

Valtiontalouden yhdistellyissä laskelmissa on esitettävä kirjanpidon tuotot ja kulut ja taloudellinen asema siten kuin yhdisteltävät kirjanpitovelvolliset olisivat yksi kirjanpitovelvollinen.

Valtiontalouden yhdistellyissä laskelmissa yhdisteltävien kirjanpitovelvollisten välisten tuottojen ja kulujen, voitontuloutuksen, saamisten ja velkojen, omistuksen sekä rahoitustapahtumien vaikutus eliminoidaan ottaen huomioon asian olennaisuus. Eliminoitavat tuotot ja kulut, voitontuloutus, saamiset ja velat, omistus sekä rahoitustapahtumat vähennetään siltä valtiontalouden yhdisteltyjen laskemien tuotto- ja kululaskelman, taseen tai rahoituslaskelman riviltä, johon erä kuuluu. Valtiokonttori laatii eliminointilaskelman, joka osoittaa tehdyt eliminoinnit.

67 f §

Valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettävien valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien liitetietoina on esitettävä:

- 1) laatimisessa noudatetut periaatteet ja vertailtavuuteen edellisen vuoden valtiontalouden yhdisteltyihin laskelmiin vaikuttavat seikat;
- 2) valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien rahoitustuotot ja -kulut;
- 3) valtiontalouden yhdisteltyjen laskemien taseen rahoituserät;
- 4) valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien taseen ulkopuoliset vastuut;
- 5) valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien investoinnit;
- 6) valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien oman pääoman muutokset;
- 7) valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien käyttö- ja rahoitusomaisuuteen kuuluvat osakkeet ja -osuudet sekä muun oman pääoman ehtoiset sijoitukset; sekä
- 8) valtiontalouden yhdisteltyjen laskelmien muut oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat täydentävät tiedot.

69 b §

Taloussääntö ja 2 momentissa tarkoitetut muut ohjesäännöt sekä niihin tehdyt muutokset on toimitettava tiedoksi ministeriölle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025. Valtiontalouden yhdistellyt laskelmat laaditaan ensimmäisen kerran vuodelta 2025 keväällä 2026.